БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

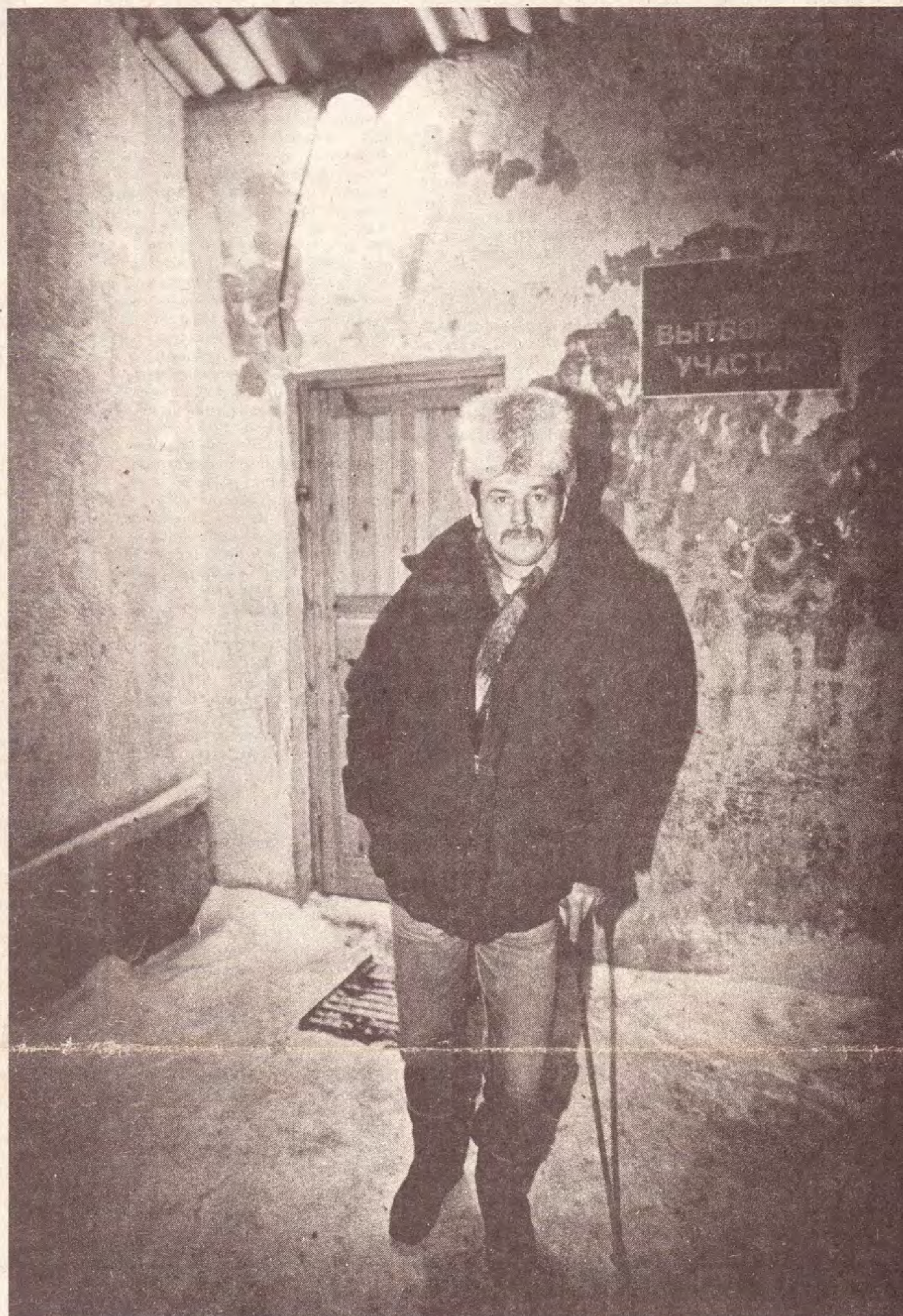
15 лютага 1994 г.
Аўторак
№ 18 (13734)
Кошт у розніцу 20 рублёў
Выдаецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюе Віктар ДУБОВІК

5 ГАДОЎ БОЛЮ

Пяць гадоў мінула з таго часу, як апошні салдат пакінуў Афганістан. Боль ад гэтай вайны жыве ў сэрцах маці загінуўшых, у скалечаных целах інвалідаў, у знявечаных душах тых, каму пашчасціла вярнуцца жывымі.

У Цэнтральным раёне Мінска чатыры воіны–афганцы — усе інваліды, былыя афіцэры — вырашылі не хадзіць з працягнутай рукой, просячы ў дзяржавы ці арганізацый, не займацца камерцыяй, а "адкрыць" сваю вытворчасць. Ініцыятарам па стварэнню вязальнай вытворчасці стаў былы камандзір дэсантна–штурмавога батальёна Вячаслаў Шаблоўскі. Здавалася б, такая ідэя павінна была знайсці падтрымку, але толькі пасля году бадзянняў па інстанцыях было зарэгістравана закрытае акцыянернае таварыства інвалідаў вайны ў Афганістане "ОМІС". Толькі пад шалёныя працэнты ўдалося атрымаць крэдыты на развіццё. Дзякуй Богу, што пайшло насустрач кіраўніцтва РКБА Мінскага раёна і выдзеліла пад цэх будынак былога комплекснага прыёмнага пункта ў вёсцы Кунцаўшчына. Цяпер тут вяжуць розныя світэры, джэмперы, паліто.

У будучым арганізатарам "ОМІСа" хацелася б стварыць цэнтр па навучанню інвалідаў–афганцаў, аказваць дапамогу па арганізацыі працы дома. А цяпер яны пакуль самі і вадзіцелі, і грузчыкі, і прадаўцы, а часам, як Эдуард Рудзько, вымушаны і дзяжурыць ноччу.

Фота Сяргея БРУШКО.

Кур'ер "ЧЗ"

СТОП — ФАКТ

Заява прэзідыума

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларусі прыняў заяву.

У дакуменце ўказваецца на неабходнасць дасягнення ўзаемаразумення паміж палітычнымі сіламі ў Беларусі.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета заяўляе аб цвёрдай рашучасці дабіцца на бягучай сесіі падтрымкі народнымі дэпутатамі прапаноўваемых мер па ўмацаванню дысцыпліны, парадку і законнасці, ажыццяўленню рэформ у сферы дзяржаўнага будаўніцтва, прыняцця новай Канстытуцыі, правядзення ў першым паўгоддзі 1994 года ўсенародных выбараў кіраўніка дзяржавы і выканаўчай улады, у другім паўгоддзі - выбараў у Вярхоўны Савет, у сакавіку 1995 года - выбараў у мясцовыя Саветы народных дэпутатаў.

В.Кебіч абвергнуў чуткі аб прымяненні сілы

11 лютага на сустрэчы з прадстаўнікамі сродкаў масавай інфармацыі Вячаслаў Кебіч абвергнуў чуткі аб тым, што кіраўніцтва рэспублікі гатова прымяніць узброеныя сілы — АМОН і падраздзяленні органаў унутраных спраў у адносінах да бастуючых.

"Гэта правакацыя накіравана супраць урада", — лічыць Старшыня Савета Міністраў. Разам з тым, ён не адмаўляў, што меры — аж да крымінальных — могуць быць прыняты на аснове законаў Рэспублікі Беларусь. У прыватнасці, ён вызначыў тры магчымыя пункты напружанасці: Салігорск, Орша, Мінск.

Аварыя ліквідавана

Як паведамілі са штаба грамадзянскай абароны Беларусі, 9 лютага ў 23 гадзіны 55 мінут на Смаленскай АЭС быў пашкоджаны трансфарматар току і адбылося ўзгаранне масла. ЛЭП магутнасцю 700 КВТ, якая сілкуе Беларусь, была адключана.

У 00 гадзін 30 мінут 10 лютага пажар быў ліквідаваны. Работы па аднаўленню трансфарматара закончаны. Небяспека радыеактыўнага заражэння адсутнічае.

БЕЛІНФАРМ.

Кампенсацыя з Германіі

200 мільёнаў нямецкіх марак збіраецца выдзеліць Германія на кампенсацыйныя выплаты былым непаўналетнім вязням фашысцкіх канцлагераў, гета і іншых месцаў зняволення ў гады другой сусветнай вайны.

Мяркуецца, што грошы гэтыя будуць выплачвацца былым вязням на працягу трох год у адпаведных сумах: 80, 60 і 60 мільёнаў. Выдавацца дапамога будзе праз раённыя Саветы. Пры вызначэнні сумы кампенсацыі ўлічваецца час, месца знаходжання, узрост, умовы ўтрымання былых вязняў і іншыя фактары. Для гэтага неабходны дакументы, якія пацвярджаюць факт знаходжання ў фашысцкіх лагерах. Як паведамілі ў Міністэрстве сацыяльнага забеспячэння, на 1 студзеня гэтага года адпаведныя пасведчанні атрымалі ўжо 39 474 чалавекі. Спіс гэты яшчэ павялічыцца, але нязначна, а афармленне дакументаў на месцах яшчэ працягваецца.

Вядома, наўрад ці гэтыя грошы, нават і ў цвёрдай валюце, змогуць поўнасцю кампенсаваць маральныя страты ці вярнуць загубленае здароўе нашых землякоў. Але ўсё ж прыемна ўсведамляць, што і праз 50 гадоў дзеці і ўнукі былых захопнікаў адчуваюць сябе вінаватымі за сваіх бацькоў і імкнуцца шчыра дапамагчы пацярпеўшым. Хочацца толькі, каб дапамога гэтая не блукала доўга па розных кабінетах, а хутчэй дайшла да тых, каму яна прызначана.

Сяргей ВІШНЕЎСКІ.

На карысць кнігавыдавецтва

Днямі ў Мінску ў зале пасяджэнняў Міністэрства інфармацыі адбылася ўстаноўчая канферэнцыя Асацыяцыі кнігавыдаўцоў, паліграфістаў і кнігараспаўсюджвальнікаў Беларусі.

Гэта незалежная самакіруемая грамадская прафесійная арганізацыя, якая на добраахвотнай аснове аб'ядноўвае прадстаўнікоў выдавецтваў, выдавецкіх арганізацый, паліграфічных прадпрыемстваў, кнігагандлёвых арганізацый і прадпрыемстваў рэспублікі незалежна ад формы ўласнасці.

На канферэнцыі абрана праўленне асацыяцыі ў складзе 17 чалавек. На альтэрнатыўнай аснове большасцю галасоў прэзідэнтам Асацыяцыі кнігавыдаўцоў, паліграфістаў і кнігараспаўсюджвальнікаў Беларусі абраны Сяргей Кузьмін.

(Ул. інф.)

Калі ўсюды скарачаюць...

На фоне сённяшняга эканамічнага бязладдзя акцыянернае таварыства "Атлант" — як аазіс працвітання.

Дзякуючы зладжанай, рытмічнай працы на прадпрыемстве няма патрэбы скарачаць працоўных. У мінулым годзе не было скарочана ні аднаго чалавека. Не будзе і ў гэтым. Паступова вырашаюцца праблемы з камплектуючымі. Так, нядаўна ў Баранавічах узведзены станкабудаўнічы завод з праектнай магутнасцю па выпуску 1,5 мільёна кампрэсараў у год. Тым самым адпала неабходнасць закупкі іх у Літве. Новае ж прадпрыемства дало жыхарам Баранавіч 2500 рабочых месцаў.

А ўвогуле ў гэтым годзе на "Атланце" плануецца выпусціць 740 тысяч халадзільнікаў.

А.СЦЯПАНАЎ.

Юбілей "Песняроў" у Віцебску

Запрасіць у Віцебск на фестываль "Славянскі базар–94" усіх, хто калі–небудзь выступаў у ансамблі "Песняры", і тут адсвяткаваць яго 25–годдзе — такое рашэнне прыняла дырэкцыя фестывалю.

У сувязі з доўгачаканым прыездам гасцей з далёкага замежжа гаспадары "Славянскага базару" рыхтуюць прыстойныя гасцінічныя нумары.

БелаПАН.

Няма свайго, дык "захопім" чужы рынак

Беларусы ніколі не вялі захопніцкай палітыкі, а вось беларускія рок–музыкі пакрысе пачынаюць "захопліваць" Захад.

Крыху раней мы паведамлялі пра гастролі мінскага гурта "Уліс" у Вялікабрытаніі, аб выхадзе на англійскай фірме "RTX records" кампакт-дыска мінска-баранавіцкага ансамбля "Крама". На гэтым, аднак, не скончылася.

Адчуўшы смак камерцыйнага поспеху, фірма "RTX records" з яшчэ большым імпэтам рушыла ў Беларусь па танную і якасную духоўную сыравіну, вырабляючы з яе першакласны тавар на задавальненне брытанскай музычнай публікі.

Зусім нядаўна на паліцах лонданскіх мюзік-шопаў з'явіўся ў продажы яшчэ адзін кампакт-дыск фірмы "RTX records", які прадстаўляе рок-н-рол з Беларусі. Гэтым разам — зборны альбом, які ўключае па 3 кампазіцыі пяці розных нашых каманд: той жа "Крамы", а таксама мазырскіх гуртоў "Отражение" і "Парадокс", аршанскага калектыву "White Stream Ex" і мінскага "Тарнада" (апошні, праўда, змяніў назву на "Red Dynamite").

Зразумела, мы гэтых запісаў наўрад ці дачуемся, бо наша наваствораная фірма "Белатон-рэкордс" пакуль частуе нас выключна аб'едкамі дзесяцігадовай даўнасці з музычнага застолля Захаду гадоў 70-х і 80-х. Мо ў наступным тысячагоддзі прыгадае і беларускі рок 90-х, які Захад слухае сёння?

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

Курсы валют на 14 лютага:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	5780(6011)	6000	3280(3411)	3410
"Бел-бізнесбанк"	5550	6000	3100	3300
"Прыор"	5850	6000	3250	3410

(У дужках —курс за безнаяўны разлік)

ЦЭНЫ

Іронія лёсу, або "з лёгкай парай!"

Ростам цэн на тавары і паслугі ў наш час не здзівіш нікога. Аднак іншы раз не–не, ды і задумаешся: а ці ёсць мяжа гэтаму? Вось толькі адзін прыклад. Сёння наведванне фізкультурна-аздараўленчага комплексу ў Мінску абыходзіцца ў 15 тысяч "зайцоў".

Такім чынам, калі ў чалавека ёсць ахвота мыцца хоць бы адзін раз на тыдзень, спатрэбіцца ні многа ні мала — дзве мінімальныя зарплаты...

Алесь МЯСНІКОЎ.

Жыллё – раскоша

У Гродна плануецца пачаць будаўніцтва 110–кватэрнага дома, пайшчыкамі ў якім могуць стаць усе жадаючыя. Пры ўмове, што на гэта ў іх хопіць грошай.

Аднапакаёвая кватэра ў новым доме будзе каштаваць 11 тысяч даляраў, двухпакаёвая — 14, трохпакаёвая — каля 18 тысяч даляраў.

Ю.АЛЯКСЕЕЎ.

ПАДЗЕІ ТЫДНЯ

Урад абяцае, што нам будзе лепш і без стачак...

□ Андрэй ВАСІЛЕВІЧ, "ЧЗ"

Прапагандысцкая машына Савета Міністраў уключыла абароты на поўную моц. Вячаслаў Кебіч неаднаразова публічна падкрэсліваў, што павышэнне цэн на белыя батоны і цукар — гэта падкопы нейкіх недалужных чыноўнікаў, якія будуць пазбаўлены "цёплых" пасад. У заслугу дбайнага ўрада пастаўлена тое, што не адбылося павышэння кошту любімага мужчынамі напою — піва. Як заявіў аднаго разу прэм'ер-міністр, піавары вырашылі паправіць свае справы, узняўшы кошт пляшкі "Жыгулёўскага" ў два разы. І прытым, не пашкадавалі больш дзесяці мільёнаў рублёў для арганізацыі канцэрта Сафіі Ратару.

Як бачыце, жыццё змешвае ўсё ў адну кучу: эстрадных зорак, лепшыя пахмельныя сродкі, хлеб надзённы, шкодных і карыслівых чыноўнікаў. Паспрабуй тут разабрацца! Хаця разбірацца трэба.

Кошт таго ж цукру павысіцца, калі не цяпер, то крыху пазней і таннасць батона будзе дасягацца нябачнымі хіба што для бабулек шляхамі. Бо прычыны ў разладжанасці эканомікі, у неакрэсленасці шляху, ці то мы едзем наперад да рынку, ці то топчамся на месцы, аглядваючыся назад.

Пакаранне вінаватых за павышэнне кошту батонаў — гульня, разлічаная на недасведчаную публіку — ні больш ні менш.

Пасля таго, як страйкамы падалі голас аб палітычных патрабаваннях, кіруючая эліта ўсур'ёз задумалася аб неабходнасці выбараў — наш народ можна падманваць, але да пары да часу.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета, які пасля адстаўкі Станіслава Шушкевіча, стаў больш лаяльным да ўрадавых структур, абвясціў, што адным з першых пытанняў на маючай адкрыцца 22 лютага сесіі, будуць праекты Канстытуцыі, закона аб выбарах і аб прэзідэнцтве.

Характэрна, што на першы план Мечыслаў Грыб ставіць прэзідэнцтва і хутчэйшыя выбары кіраўніка дзяржавы. Чыноўнікі, якія лічаць сваім лідэрам Вячаслава Кебіча, спяшаюцца скарыстаць зручны для іх момант. Яны спадзяюцца, што паглынанне расійскай грашовай сістэмай нашага фінансава-заечага звярынца, усцешыць бедны беларускі люд, даўшы яму ладны прыбытак. Таму і звязваецца гэтая акцыя з імем прэм'ер-міністра.

Нельга не бачыць таксама, што суадносіны сіл у дэпутацкім асяроддзі пакуль што кантралююцца прасаўмінаўскай большасцю, што адаб'ецца пры прыняцці заканадаўчых актаў аб тых жа выбарах як прэзідэнта, так і Вярхоўнага Савета. У мінулы аўторак, у папярэднім аглядзе "Падзеі тыдня" мы не выключалі, што магчыма спроба абраць прэзідэнта на сесіі Вярхоўнага Савета. Паступіла першае пацвярджэнне, даволі нечакана Мечыслаў Грыб пры наведванні аграрнікаў Дзяржынскага раёна сказаў, што не выключаецца і такі варыянт, пра што паспяшаліся паведаміць маскоўскія сродкі масавай інфармацыі.

Новы Старшыня Вярхоўнага Савета ставіць сабе ў заслугу, што ўпершыню за апошнія чатыры гады Прэзідыум Вярхоўнага Савета абмеркаваў стан падрыхтоўкі да веснавой сяўбы. Да заканадаўцаў прыйшлі таксама Вячаслаў Кебіч са сваім намеснікам Аляксандрам Бокачам, з міністрамі сельскай гаспадаркі, хлебапрадуктаў, гандлю.

Атрымалася не дыскусія, а сутычка аргументаў. З аднаго боку старшыня Нацыянальнага банка Станіслаў Багданкевіч даказваў, што накачка сельскай гаспадаркі трыльённымі крэдытамі — гэта шлях у бездань, чарговы крок да гіперінфляцыі. З другога — ён не проста быў абвінавачаны, яго імкнуліся заплміць. Вось, маўляў, чалавек, які за прыгожымі тэорыямі не бачыць сутнасці.

Цікавай стала раскладка сіл у прэзідыуме. Ледзь не галоўным апазіцыянерам стаў старшыня Пастаяннай камісіі па заканадаўству Дзмітрый Булахаў. У адсутнасць Аляксандра Саснова, вядомага незалежнасцю думак і смеласцю, Дзмітрый Пятровіч заклікаў не парушаць Закон аб тых жа банках, памятаць, што непамерныя крэдыты — простае, але не лепшае выйсце ў стане крызісу.

Вёска ўсё ж атрымала жаданы крэдыт. Старшыні банка прадэманстравалі, што атмасфера лібералізму і самастойнасці як бы перастае існаваць.

Хочацца адзначыць, што наогул для Прэзідыума Вярхоўнага Савета разгляд аператыўных спраў гаспадарчага характару як бы чужы занятак. У дадзеным выпадку Савет Міністраў страхуецца ад магчымага правалу, звязвае сябе з заканадаўцамі адным ланцугом, пазбаўляецца ад непажаданага кантролю.

Разгледжана прэзідыумам .і такая, здавалася б, дробязная справа — усталяванне Дня абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл. Мы ўсе прывыклі да 23 лютага, які, зразумела, атаясамліваецца з Савецкай Арміяй, якая падзелена ўжо на часткі. Што ў гэтым выпадку рабіць: пакінуць ранейшае свята ці вызначыць новую дату?

Ніл Гілевіч, як старшыня Пастаяннай камісіі, прыгадаў, што 23 лютага — дзень стварэння прафашысцкай краёвай абароны на Беларусі. І прапанаваў ад імя камісіі святкаваць Дзень абаронцаў Айчыны 3 ліпеня, звязаны з вызваленнем Бацькаўшчыны.

Перамагло стэрэатыпнае мысленне. Няхай лепш будзе так, як было. І зноў з усіх членаў прэзідыума толькі Дзмітрый Булахаў раіў добра падумаць, перш чым галасаваць. 23 лютага мае чыста ідэалагічнае адценне і для нейкай часткі людзей гэтая дата — нараджэнне бальшавіцкай міфалогіі.

Сёння мы даведаемся, чым закончыцца імкненне правесці палітычную стачку. Сёння мы даведаемся, як будзе паводзіць сябе кандыдат у прэм'ер-міністры кааліцыйнага ўрада Генадзь Карпенка.

Настрой у людзей не лепшы. Урад наш абяцае, як заўсёды, паляпшэнне, толькі становіцца відавочным, што перамены неабходныя.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Еўраньюс" — "Суперчэннэл" — "Уорлднэт"

Дзяжурныя па выпуску: перакладчыкі С. КІРЫЕНКА, Д. ЛІТВІН, рэдактар П. СІМАНАЎ.

Для грамадзян "другога гатунку"

Францыя ўводзіць выязныя візы для грамадзян з краін Блізкага Усходу і былога Савецкага Саюза.

З 1 красавіка грамадзяне гэтых краін, якія пражываюць у Францыі, павінны адзначыцца ў спецыяльных установах для атрымання візы перад выездам з Францыі. Новаўвядзенне ўжо атрымала адмоўны рэзананс як у Францыі, так і за яе межамі.

"Крылаты" ультыматум

Готовыя да атак на Боснію бамбардзіроўшчыкі войск ААН.

Яны знаходзяцца на апорным пункце недалёка ад італьянскага горада Вічэнца. Яшчэ ў 15 аэрапортах стаяць баявыя машыны, якія ў выпадку невыканання ультыматуму будуць узняты ў неба.

"Карнік" па–сербску

У Мюнхене паліцыя арыштавала Д.Гадзіча, серба, якога падазраюць у масавых злачынствах у былой Югаславіі, а іменна, у забойстве 1500 мусульман.

Супраць арыштаванага выступаюць сведкі, якія цудам засталіся ў жывых пасля "карнай аперацыі".

З Новым годам!

У Парыжы адбылося святкаванне Новага года, арганізаванае кітайцамі, якія пражываюць у Францыі.

Менавіта ў гэтыя дні па кітайскім календары пачынаецца год Сабакі. У Кітаі ў "сябра чалавека" дрэнная рэпутацыя. Кітайцы лічаць гэтых жывёл агрэсіўнымі і бруднымі. І ўсё ж нягледзячы на гэта, яны святкуюць Новы год з добрым настроем. У дадатак да свята ў Парыжы расцвіў міндаль.

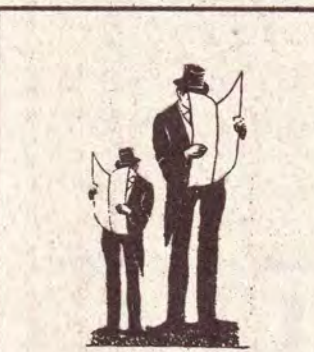
Адходы – дадому

Сусветна вядомая экалагічная арганізацыя "Грынпіс" вырашыла вывезці ўсе адходы пластыку з Інданезіі.

Адзін з яе вялікагрузных караблёў узяў на свой борт звыш тоны адходаў з пластыку, вытворцам якіх з'яўляюцца ЗША, Германія і іншыя краіны заходняй Еўропы. "Мы адвязём гэтыя адходы дадому", — заявілі ўдзельнікі акцыі. Пакуль невядома, які з еўрапейскіх портаў першы прыме гэты груз.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА
Тэл. 68-28-52

Рублі мяняюць на "зайцоў"

Паводле звестак БелаПАН, запазычанасць Беларусі за пастаўлены Расійскай Федэрацыяй у 1993 годзе прыродны газ складае 370 мільярдаў расійскіх рублёў. У сувязі з крытычным становішчам, выкліканым несвоечасовым пагашэннем запазычанасці за газ расійскаму акцыянернаму таварыству "Газпрам", і з мэтай прадухіліць прыпыненне падачы гэтых паліўных рэсурсаў у Беларусь Савет Міністраў рэспублікі пастанавіў: лічыць неабходным уключыць у Дзяржаўны рэзервовы фонд нацыянальныя валютныя сродкі — расійскія рублі, якія знаходзяцца на спецыяльных рахунках беларускіх суб'ектаў гаспадарання, з кампенсацыяй гэтым суб'ектам названых сродкаў у беларускіх рублях па афіцыйным курсе Нацыянальнага банку. Вызначана таксама, што Нацыянальны банк правесці дадзеную фінансавую аперацыю і прадаць Беларускаму дзяржаўнаму прадпрыемству па транспартаванню і пастаўцы газу "Белтрансгаз" з Дзяржаўнага рэзервовага фонду нацыянальныя валютныя сродкі — расійскія рублі, абмінаючы Міжбанкаўскую валютную біржу.

Вынікі таргоў на МВБ

10.02.94

Валюта	Курс	+ - руб.
Далар ЗША	7340	+130
Марка ФРГ	4120	+20
Расійскі рубель	4.61	+0,1
Украінскі карбованец	0,25	+0,02
Літоўскі літ	1877,6	+47,6

Да незалежнасці праз газаправод

Літва, Латвія і Эстонія, адасобіўшыся ад Савецкага Саюза ў пошуках свайго асобнага шляху, пакуль не прыйшлі да сувэрэнных дзяржаў, бо ім не менш адчувальна залежнасць ад Расійскай Федэрацыі ў галіне энергетыкі. З гэтай нагоды ў бліжэйшы час тры краіны Балтыі пачнуць будаваць газаправод на Захад, каб праз Польшчу і Заходнюю Еўропу, сапраўды стаць незалежнымі ад Расіі ў гэтай галіне. Наконт гэтага ўжо і тэхнічнае абгрунтаванне праекта будаўніцтва газаправода праз будучыня да Францыі.

Тым не менш, імкненне да сувэрэнітэту не перашкаджае супрацоўніцтву. Так, урад Латвіі, у прыватнасці Міністэрства эканомікі, прадстаўлены праект дагавору аб стварэнні сумеснага латвійска-расійскага прадпрыемства па транспартаванні нафты і нафтапрадуктаў. Плануецца, што ў новым СП латвійскі бок будзе валодаць 66 працэнтамі, а расійскі — 34 працэнтамі капіталу.

Малая прыватызацыя: (Пачатак у № 10, 12 — 16).

Ці іграе малая прыватызацыя на руку мафіі?

Продаж прадпрыемстваў мафіёзным структурам супярэчыць мэтам малой прыватызацыі — садзейнічаць дэманапалізацыі і фарміраванню слоя прыватных уласнікаў. Адкрытыя, сумленныя, законныя і хуткія праграмы прыватызацыі прадухіляюць канцэнтрацыю валодання прыватнымі прадпрыемствамі ў руках невялікай групы людзей. Акрамя таго, магчымасць набыцця прадпрыемстваў працоўнымі калектывамі на льготных умовах, а таксама наяўнасць мафіёзных структур, якія будуць займацца прыватызацыяй, праз канкурэнцыю ... у гаспадарцы. У тэхналагічным аспекце прыватызацыя правільна вызначаная ... прыватызацыя ў працоўных калектывах.

Зразумела, немагчыма поўнасцю выключыць умяшанне мафіёзных структур. Аднак, улічваючы маштаб прыватызацыі, а таксама накіраванасць яе прынцыпаў супраць кантролю мафіі, малаверагодна, што мафія зможа завалодаць значнай доляй грамадскай уласнасці. Чым больш колькасць магазінаў прыватызавана, тым менш магчымасцей для мафіёзных структур і тым лепш сітуацыя.

МОЛАДЗЬ І ЧАС

Колькі каштуе рабочы?

□ Алег СЛУКА, прафесар

Вельмі танна. Яшчэ менш цэніцца праца маладых. Справа ў тым, што насільны пераход да рынку вывеў з бюджэту значныя сродкі дзеля стварэння капіталу ў прыватных структурах. Адначасова пачаўся рэзкі спад вытворчасці з-за дэзарганізацыі эканомікі, а ў выніку — паступовае знішчэнне старой сістэмы працоўнай занятасці моладзі.

Сувязь моладзі з вытворчасцю і папаўненне яе новай высокакваліфікаванай рабочай сілай рэгулявалася, як кажуць, на пераходны перыяд. І гэты эканамічны працэс з'яўляецца падставай для дэградацыйных працэсаў, якія сталі негатыўнай, амаральнай характарыстыкай юнакоў і дзяўчат.

На гэта ў першую чаргу ўплывае вельмі спрошчаная схема арганізацыі вытворчасці: рабочая сіла — грошы. Здавалася б, што на шляху да рынку такое становішча можа задаволіць прадаючых сваю фізічную сілу.

Аднак, нават пастаяннае павышэнне заработнай платы, калі яна не адэкватна выпушчанай прадукцыі, не мае сэнсу. Гэта дарога ў безвыходную беднасць. Маладым працаўнікам трэба ведаць таксама, што вельмі рэзка зніжаюцца расходы дзяржавы на сацыяльныя патрэбы: культуру, адукацыю, спорт, медыцыну.

Шырыня сэнсу гэтых паняццяў становіцца зразумелай, калі юнак ці дзяўчына звязаны з грамадствам толькі праз "відзік" з амерыканскім баевіком, не могуць паступіць ва універсітэт, бо не кожны можа аплаціць вучобу і не ходзяць у паліклінікі, бо там проста не лечаць, а спортам наша моладзь не займаецца ўвогуле.

Калі так прыдзірліва глядзець на атмасферу, у якой праходзіць жыццё маладых працоўных, дык аказваецца, што яна вельмі абмежаваная. Прытым атрымліваецца, што паражаюцца асноўныя фактары жыццядзейнасці маладых людзей: здароўе і адукацыя.

Так атрымалася не толькі таму, што мяняецца форма ўласнасці і грамадска-палітычны лад. Рэзка памяняўся ўклад жыцця моладзі.

Яшчэ колькі год таму выпускнік сярэдняй школы меў некалькі галоўных накірункаў у выбары жыцця: армія, універсітэт, вытворчасць. У жыцці кожнага быў перыяд для асэнсавання свайго грамадскага месца: час для роздуму і рашэння.

Юнак або дзяўчына маглі адразу не паступіць у навучальную ўстанову, а пайсці на службу ў армію ці працаваць на завод і, зразумела, выверыць свае здольнасці на падставе асэнсаваных маральных каштоўнасцей.

Аднак, сітуацыя рэзка змянілася і не на карысць маладых людзей. У армію цяпер ісці служыць баяцца: яна страціла патрыятычную прывабнасць і маральную адказнасць.

На прадпрыемствах — не поўная занятасць працоўнага тыдня, беспрацоўе. Акрамя таго, маладыя людзі не вельмі спяшаюцца на заводскую прахадную. Справа ў тым, што каштоўнасць працы таксама ўпала матэрыяльна і маральна. З'явілася такое мноства лёгказдабытных заробкаў, што вытворчая праца адсунута за мяжу не першай неабходнасці.

У дадатак да гэтага ў разнастайных класавага грамадства і рэзкай крытыцы прыярытэту рабочага класа зноў атрымала здзеклівае гучанне "тэорыя" гатунковасці багатых і бедных людзей: элітнасці адных і нікчэмнасці другіх, годных толькі мускульнай сілай і не больш.

Гэта пункт адлучэння маладога пакалення ад псіхалогіі стваральнасці і паварот яе да махровага спажывецтва. Тут замыкаецца кола, калі ўжо нельга зрабіць крок наперад.

Стварыўся нібыта спецыяльна прыдуманы сацыяльны тупік, дзе моладзь не можа рэалізаваць сваё прызначэнне новага пакалення. Негатыўны сэнс і адносіны да жыцця наблізіліся да крытычнай масы і вядуць да страшэннага застою, калі юнакі і дзяўчаты не ўспрымаюць сучаснага і не адчуваюць адказнасці за будучыню. Спектр негатывізмаў у паводзінах і характары маладых стаў небяспечным для грамадства, якое само стварае ўмовы для яго праяўлення.

Гэта ў такія гістарычныя моманты ўзнікае безвыходны прысуд: такое грамадства не мае будучыні. Можа гэта канкрэтна на нейкі пэўны час, на "пераходны перыяд", але цвёрда можна быць упэўненым, што калі не прыняць рашучых выратавальных мер, то прыход светлага дня зацягнецца не на адно пакаленне і дзесяцігоддзе.

Рынак паступова прыбірае да рук адукацыю рэспублікі. У прыёмных камісіях вышэйшых навучальных устаноў ведаюць, што з вёскі, арміі і вытворчасці ва універсітэты прыходзяць адзінкі. І апраўданне гэтаму знайшлося: у некаторых нават педагагічных выданнях чытачоў пераконваюць, што ў дадзеным выпадку "шэрасць і пасрэднасць" не трапіць у лік студэнтаў. Нейкая здзеклівая зламыснасць! Абраза для Я.Купалы і талентаў да яго падобных.

У працоўнай моладзі адабрана права вучыцца. Сельская школа адстае ад гарадской, а пасля году працы на заводзе ісці на экзамены з абітурыентамі, абстаўленымі падрыхтоўчымі курсамі і рэпетытарамі, — амаль безвыніковая справа.

Тут акрэсліваецца праблема нацыянальнай важнасці. Значная частка моладзі Беларусі выводзіцца з сістэмы інтэлектуальнага ўзбагачэння нашай нацыі. Тыя самародкі, якія, несумненна, ёсць сярод працоўнай моладзі, могуць застацца толькі ў разуменні здагадак.

Такая вельмі часта ўпісваецца ў цэлы ланцуг нашых перспектыўных маладзёжных бед. Цяпер адкрыта ўжо нямала прыватных вышэйшых навучальных устаноў. Выкарыстоўваючы смутны час, іх арганізатары выхопліваюць вельмі значныя сродкі з сістэмы народнай адукацыі. Акрамя таго, у гэтых установы працоўная моладзь калі і трапіць, то вельмі абмежаванай колькасцю. Патрэбна плаціць такія грошы, што і на жыццё не застанецца. Неабходна таксама адзначыць пастаяннае скарачэнне вячэрняга і завочнага навучання, што давала магчымасць атрымаць адукацыю працоўнай моладзі. Тут прычын шмат: цяжкасць вучобы і неадэкватнасць ведаў стацыянару, фінансавае абцяжарванне навучальных устаноў, служба ў арміі для юнакоў і неабходнасць працаваць для дзяўчат і г.д.

Зноў акрэсліваецца маёмасная мяжа, і ў пройгрышы аказваюцца тыя, хто стварае матэрыяльную аснову грамадства.

Гэтая несправядлівасць узнікла на сутыкненні сацыяльнага непаразумення і парушэння правоў моладзі. Такой праблемы не існуе там, дзе гэта супярэчнасць вырашана на дзяржаўным узроўні. Напрыклад, у Германіі вучоба студэнта можа быць аплачана прадпрыемствам. Праўда, гэты доўг малады спецыяліст павінен будзе вярнуць на працягу пэўнага тэрміну пасля заканчэння. Аднак калі ён будзе вучыцца выдатна, то гэты крэдыт будзе яму дараваны. Такі просты і эфектыўны рэгулятарны механізм.

У нас пакуль усё ў гэтай справе павернута ў бессэнсоўны бок. Рабочы без адукацыі — не вельмі моцная вытворчая сіла, калі нават прымусіць яго працаваць у тры змены. Але галоўнае нават не ў гэтым. Вядома, што калі штучна стрымліваецца рост расліны, яна можа аказацца выродлівай.

І ў асяроддзі працоўнай моладзі можа накопліваецца адмоўная энергія. А гэта ў наш час непажадана, бо яе неабходна накіроўваць на стваральнасць, чаго ў нас такі вялізны дэфіцыт. Але тут трэба разабрацца, на каго працаваць: на сябе, ці на рыначнага дзядзьку, які едзе "ў людзі" на "мерседэсе"?

Яны сустрэліся на вайне. Сяржант Уладзімір Клыга быў камсоргам 106–й стралковай Дняпроўска–Забайкальскай дывізіі, а Тамара Слабчынская і Раіса Сомава — маладзенькімі сімпатычнымі медсёстрамі. Усе трое ўдзельнічалі ў вызваленні Беларусі...

І вось гэтая сустрэча праз дзесяцігоддзі. Успаміны, слёзы, усмешкі... Яны зноў разам і зноў маладыя.

Сяргей ХАЛАДЗІЛІН, БЕЛІНФАРМ.
Фота аўтара.

ЗВАНОК НА ЎРОК

Расклад на заўтра

□ Уладзімір МІХНО, "ЧЗ"

Трэці дзень бадзяюся па Віцебску. Учора, заўчора было многа спраў. Сёння, нарэшце, можна спакойна зайсці ў краму, зірнуць на багатыя на розную драбязу паліцы. У асноўным ляжаць цукеркі, маленечкія, можна сказаць, мікраскапічныя ў прыгожых імпартовых абгортачках, ляжаць тыя самыя "Марсы" ды "Снікерсы", якія з камерцыйных шапікаў перакачавалі во, нарэшце, і ў дзяржаўныя крамы. А ляпей увогуле па крамах не хадзіць і на паліцы не зіраць, бо да зарплаты яшчэ далёка...

Вунь кілбасу прадаюць прама на вуліцы. Як заўсёды, выстраілася чарга. Дарма што не хлебам адзіным, а без кілбасы, аднак, не абыдзешся. Станаўлюся ў хвасце, чакаю. Знекуль дзядзька дасужы прыскочыў. У руках цэлы стос улётак, совае іх кожнаму сустрэчнаму.

Дзядзька са сваімі ўлёткамі вельмі нават дарэчы. Якраз мая чарга па кілбасу падышла, а мяшэчак поліэтыленавы прыхапіць забыўся. А ў нас — сервіс. Усучаць табе кілбасіну, голенькую, як цэх нарадзіў, хочаш — адразу еш, хочаш — у кішэню пакладзі і дадому нясі. Улётка з аднаго боку брудная (ведама — палітыка), а з другога беленькая, як снег. Сама што трэба. І галоўнае — бясплатна. Мабыць, адзінае, што нам яшчэ гарантуе дзяржава, — бясплатныя палітычныя пракламацыі. Не, хлушу, калі я буду паміраць з голаду, дзяржава арганізуе, мабыць, мне бясплатны дабрачынны суп.

Заўчора хадзіў у школу, якая на плошчы Перамогі, недалёка ад Вечнага агню, ад помніка Вызваліцелям. Школа нумар два. Рускамоўная, якіх яшчэ нямала ў Віцебску, але цікавая. Праўда, вучацца там дзеці даволі "элітарных" бацькоў, што абумоўлена яе выгадным геапалітычным становішчам. Але ёсць дзеці і з рабочых кварталаў. З адным такім "неэлітарным" хлопцам я і пазнаёміўся пад час урока па грамадазнаўству. Валодзя Бондараў. Раней прадмет называўся грамадазнаўствам, зараз крыху па-іншаму — "Чалавек і грамадства". Можа, і праўда ў гэтай навуцы стала болей чалавечнасці, хаця ўвогуле ўсё на свеце, па-добраму, павінна падвяргацца сумненню і даказвацца ад процілеглага. Што і робіць іхні настаўнік-гісторык Аляксандр Апанасавіч Грыгор'еў. А яны, адзінаццацікласнікі, бадай, ужо дарослыя людзі, не баяцца ўступіць у спрэчку, не баяцца падняць вочы ад падручніка і выказаць сваю думку. Гэта добра, што хоць думаць мы, нарэшце, навучыліся свабодна, вось бы яшчэ свабодна навучыліся і гаспадарыць на зямлі сваёй. Цікава, што ранейшыя пастулаты, эканамічныя і сацыяльныя паняцці, якія мы ў свой "сацыялістычны" час трактавалі па-свойму, яны зараз, за "капіталізмам", перавярнулі з ног на галаву і даказваюць абсалютна па-іншаму. Аказваецца, адны і тыя ж паняцці, скажам, планавая эканоміка, змест і характар працы пры сацыялізме, прыватная ўласнасць, можна трактаваць як палічыш патрэбным. І да ўсяго вельмі няцяжка падбіць філасофскую падэшву. Урок быў вельмі цікавым, нешта накшталт маленькага дзіцячага парламента, які не быў навязаны настаўнікам, але атрымаўся "ў працэсе", незнарок і, трэба сказаць, захапіў увесь клас. Не менш цікаваю аказалася і размова з Валодзем Бондаравым, хаця, здавалася б, увогуле была яна ні аб чым.

— Валодзя, ты казаў на ўроку, што класічных ранейшых калгасаў ужо не засталося. Адкуль жа тут, у Віцебску, ты мог бачыць калгасы? Хіба калі ездзіў на бульбу?

— Чаму ж, у мяне сваякі жывуць у вёсцы, праўда, у Расіі, на Браншчыне. Я часта там бываю. Там многія набралі зямлі і самі яе апрацоўваюць.

— Ну, можа, у Расіі. У нас жа, прыязджай, я пакажу табе ранейшыя калектыўныя гаспадаркі. Каму яна патрэбна, зямля, калі няма ні ўгнаенняў, ні бензіну. Чым будзеш апрацоўваць, калі нават немагчыма купіць трактар, бо ён зараз залаты. Дый ты, думаю, з Віцебска не паехаў бы ў вёску.

— Якраз і паехаў бы, калі б ведаў, што змагу стаць сапраўдным фермерам.

— Вось іменна, каб ведаў. А з нашымі дарогамі ды на сівой кабылцы не багата нагаспадарыш на зямлі. І, калі разваляцца апошнія калгасы, — мы проста павыміраем з голаду. Дарэчы, як табе грамадазнаўства, падабаецца? Ты так многа дыскуціраваў.

— Нармальна. А мы заўсёды спрачаемся. Настаўнік такі, цікавы. А яшчэ ў нас ёсць настаўніца па літаратуры Ванда Францаўна Абрамовіч. З ёй на ўроку мы можам пагаварыць на такія тэмы, на якія нават дома не пагаворыш.

— А ўвогуле, якое месца займае школа ў тваім жыцці? Ты маеш тут сяброў альбо збіраецеся проста каб адбыць урокі?

— Не, у школе добра. Але сябры мае там, — паказвае на вуліцу.

— І з імі ты таксама размаўляеш вось так, пафіласофску, правільна?

— Ну, што вы, — смяецца, — неяк раз у нас на ўроку праверка сядзела, ну, і я, вядома, "толкал остроумные речи". А пасля, на перапынку, загаварыў з сябрукамі на нашым слэнгу. Адна правяраючая пачула, вельмі здзівілася. "Няўжо ты, — кажа, — умееш і вось так гаварыць?".

— А ты даволі шчыры.

— Бывае. Хаця адкрытая душа горш за ўнітаз.

— І далікатны... Ведаеш, а я ўсё роўна люблю людзей простых, адкрытых, я заўсёды ненавідзеў чапурыстасць, бо за ёю, як правіла, хаваецца душэўная пустата і маральнае ўбоства. А ты і сапраўды цікавы суразмоўца. Відаць, многа чытаеш. Думаю, што станеш ты зусім не фермерам. Але кім? Ведаю, усе вы марыце, нябось, пра войскі асобага прызначэння альбо нешта іншае ў гэтым родзе...

— А чаму б і не?..

— Застацца без сям'і і без дому?

— Трэба ж нечым ахвяраваць.

— Толькі не сям'ёю. Павер, сям'я — самае вялікае шчасце, і застацца без яе не пажадаеш і ворагу.

— Яшчэ не ведаю, кім я буду. Мне падабаецца прафесія юрыста і літаратура падабаецца. А ўвогуле трэба зарабляць грошы.

— Значыць, круціцца? Ты нават не ўяўляеш, як мне не падабаецца гэтае механічнае, бязглуздае, тупое слова. Ніякай творчасці, ніякай індывідуальнасці.

— А што будзеш рабіць? Ну, у мяне маці інжынер-тэхнолаг. Ведаеце, якая "прэстыжная" гэта зараз прафесія? Дапусцім, яна заўтра застанецца без работы. Як жыць будзем?..

Шаснаццацігадовыя філосафы, прагматыкі, рамантыкі. Першая заваёва капіталізму, бадай, дасталася вам, парабіўшы вас дачасна дарослымі. Рамантычныя сны ўсё радзей сняцца вам, пацаны, бо ўсё часцей на дарозе да зорак паўстае няўмольная рэчаіснасць, дзе адно-адзінае пытанне: "Як жыць будзем? — падразае крылы, дыктуючы суровы расклад на заўтра. І ў заўтрашнім раскладзе пакуль адзін урок — кругалогія.

Я веру, сябрукі, і хачу, каб вы раслі вялікімі і моцнымі, моцнымі прагматыкамі і вялікімі рамантыкамі. Мне хочацца верыць, што вы не станеце яшчэ адным страчаным пакаленнем.

ПРАВІНЦЫЯЛЬНАЯ ХРОНІКА

Студня дала вады напіцца...

У Верхнядзвінску выяўлены 2 хворыя на брушны тыф.

Мяркуецца, што крыніцай заражэння стала вада з закінутай студні на адной з вуліц горада. Гараджане, не рызыкуючы ўжываць іржавую ваду, што цякла з кранаў у іх кватэрах, карысталіся вадой са студні. А тая таксама была забруджана: яшчэ восенню, пасля прарыву каналізацыі брудныя стокі трапілі ў яе.

Студню прыйшлося закапаць. У горадзе праводзяцца супрацьэпідэмічныя мерапрыемствы.

Сяргей ВІШНЕЎСКІ.

Мерапрыемства дало трэшчыну

АСТРАВЕЦ. У адным з мінулагодніх нумароў "Чырвоная змена" паведамляла ўжо аб стварэнні ў раённым цэнтры фонду імя Іосіфа Гашкевіча, а таксама аб тым, што планавалася ў сувязі з гэтым правесці шэраг мерапрыемстваў. Адным з іх з'яўлялася адкрыццё ў канцы студзеня помніка і музея, якія будуць насіць імя славутага земляка.

Але адбылося здарэнне, "дзякуючы" якому мерапрыемства не адбудзецца нават у канцы лютага па той простай прычыне, што нечакана для ўсіх трэснула пліта, на якую павінен быў быць устаноўлены помнік. Выйсце, на першы погляд, у дадзенай сітуацыі вельмі простае — знайсці ці зрабіць другую пліту. Але цяжкасці ўзнікаюць у тым, што такую пліту амаль што немагчыма адшукаць у Беларусі, бо падобных няма.

Мяркуецца, што цяпер урачыстасць адбудзецца толькі вясной.

Грошы ёсць – царква будзе

ДЗЯТЛАВА. Не толькі працоўныя калектывы, але і асобныя людзі з раёна і горада ўносяць грошы на будаўніцтва праваслаўнай царквы ў горадзе.

Ужо і так званыя "першыя ластаўкі" з'явіліся. Імі аказаліся калгас "Расія", які пералічыў мільён рублёў, і мясцовае аддзяленне Белаграпрамбанка, настаўнікі СШ № 1 і іншыя. Мяркуецца будаўніцтва храма, праект якога ўжо распрацаваны, пачаць вясной.

Мар'ян ВЯНГРОЎСКІ.

Рыхтуюцца да фестывалю

Працягваецца падрыхтоўка да рэспубліканскага фестывалю беларускай песні, які летам адбудзецца ў Маладзечна.

Шмат цяпер клопатаў у мясцовых мастакоў. На апошнім пасяджэнні гарвыканкама абмяркоўвалася дызайн-канцэпцыя (эскізнае праектаванне) гарадскога асяроддзя да свята песні. Многія эскізы зацверджаны, асобныя патрабуюць дапрацоўкі.

М.КАПЫЛОВІЧ, ЧЗ-інфарм.

Ад агульнага – да прыватнага

На поўную моц горыч страты адчулі жыхары вёскі Слабада Пухавіцкага раёна, страціўшы... мясцовы Дом культуры. Зараз клуб — прыватныя ўладанні, увайсці ў якія без дазволу домаўладальніка могуць хіба толькі праваахоўныя органы.

Справа ў тым, што ў яго з'явіліся новыя, а, дакладней, старыя гаспадары — нашчадкі раскулачанай у перыяд калектывізацыі сям'і.

Статус "ачага культуры" ў вёсцы адразу набыў сельмаг, дзе зараз і збіраюцца пагаманіць слабадчане. Станцаваць жа "лявоніху" ім пакуль няма дзе.

Аляксандр МІХАЙЛАЎ.

Да ўгодкаў асветніка

Сёлета спаўняецца 365 гадоў з дня нараджэння Сімяона Полацкага — сусветна вядомага асветніка, першага на нашай зямлі прафесійнага пісьменніка, царкоўнага і свецкага грамадскага дзеяча.

Гэтай падзеі прысвячаецца адкрыццё музея-бібліятэкі Сімяона Полацкага ў будынку былой брацкай школы ў ПОЛАЦКУ. Гэта будзе навуковая бібліятэка, фонды якой ужо зараз складаюцца з 25 тысяч экземпляраў кніг. Сярод іх — арыгіналы твораў юбіляра і яго паслядоўнікаў.

У 1991 г., згодна з пастановай Міністэрства культуры рэспублікі Беларусь, быў абвешчаны конкурс на лепшы праект помніка Сімяону Полацкаму. Пераможцам у ім выйшаў скульптар А.Сініцкі. Плануецца, што помнік будзе адкрыты ўжо ў гэтым годзе.

Мікола БАГАДЗЯЖ.

---

100 артыкулаў

НАША АГУЛЬНАЯ

□ Вячаслаў НАСЕВІЧ, кандыдат гістарычных навук

Тлумачэнне якасна новых з'яў заўсёды было, бадай што, самай складанай задачай для гістарычнай навукі. Адна з такіх з'яў — пераход першабытных народаў на іншы ўзровень сацыяльнай арганізацыі, калі з'яўляюцца гарады з манументальным дойлідствам, пісьменнасць, заканадаўства і сістэма падаткаабкладання, афармляецца класавае грамадства. Чаму людзі, якія тысячагоддзямі абыходзіліся без усяго гэтага, аднойчы так радыкальна мяняюць сваё жыццё?

Доўгі час у марксісцкай, ды і не толькі ў марксісцкай навуцы, панавала канцэпцыя, нібыта імкненне да прагрэсу арганічна ўласціва грамадству. Адны народы хутчэй, другія больш павольна, але ўсе аднолькава няўхільна ўздымаюцца па прыступках сацыяльнай лесвіцы: ад дзікунства — да варварства ці ваеннай дэмакратыі, потым — да цывілізацыі.

Між тым, вядома, што некаторыя народы і сёння ўпарта адмаўляюцца пераймаць земляробча-жывёлагадоўчую гаспадарку, да якой іх прыахвочваюць больш цывілізаваныя суседзі. Ды і імкненне ад варварства да цывілізацыі не выглядае такім ужо неадольным. Мовазнаўцы высветлілі, што словы для абазначэння знаці, жрацоў і спадчынных уладароў існавалі ўжо на стадыі індаеўрапейскай супольнасці, не менш як 5 тысяч гадоў назад. Атрымліваецца, што нашы продкі ўжо тады дасягнулі "пераходнай" стадыі ваеннай дэмакратыі, а наступнага кроку чакалі не адно тысячагоддзе, застаючыся ўвесь гэты час не так ужо і далёка ад цывілізаванага Міжземнамор'я. Нешта тармазіла іх развіццё? А можа, наадварот, проста нішто не падштурхоўвала?

Альтэрнатыўны погляд на гісторыю зыходзіць з таго, што грамадская структура — рэч вельмі інертная, яна імкнецца захоўваць дасягнуты ўзровень, пакуль нейкае ўздзеянне не зробіць гэта немагчымым. Часцей за ўсё гэта бывае знешні імпульс, бо самаўзнікненне цывілізацыі — рэч выключна рэдкая, яна назіралася літаральна лічаныя разы ў гісторыі чалавецтва, і кожны раз — пры асаблівым збегу акалічнасцей.

Не была яшчэ сапраўднай цывілізацыяй і тая Русь IX—X стагоддзяў, пра якую ішла наша размова ў папярэднім артыкуле. Але накапленне багаццяў у руках яе пануючага кола ўсё больш выводзіла грамадства з раўнавагі. Адным з сімптомаў няўстойлівасці быў часовы пераход да знешняй экспансіі, калі ў часы Святаслава Ігаравіча Русь знішчыла Хазарскі каганат і нават спрабавала змагацца з Візантыяй за кантроль над Дунайскай Балгарыяй. Аднак працяглы кантакт з цывілізаванымі дзяржавамі, перш за ўсё — з той жа Візантыяй, падштурхнуў да развіцця не ўшыр, а ўглыб. Русь прыняла хрысціянства, разам з ім з'явіліся мураваныя храмы і іканапіс, распачалося летапісанне, быў зроблены першы накід збору законаў — "Рускай праўды". Пры Уладзіміру былі канчаткова скасаваны мясцовыя дынастыі (у тым ліку — полацкая), палітычная арганізацыя набыла аднароднасць.

Вельмі істотныя змены адбываюцца ў канцы X — першай палове XI стагоддзяў і ў сацыяльнай сферы. Раней дружынна-гандлёвае саслоўе русаў існавала пераважна за кошт збору даніны і цэнтралізаванага размеркавання барышу ад яе збыту. Зараз перыяд першапачатковага назапашвання капіталу канчаецца. Гандаль перастае быць дзяржаўнай справай і пераходзіць у рукі прафесійнага купецтва. Адначасова знаць (да гэтага часу ўжо цалкам аславяненая) пачынае абзаводзіцца ўласнай гаспадаркай — дварамі (у тагачасных крыніцах яны завуцца "сёламі"), дзе працавала спярша паднявольная чэлядзь (рабы). З пачатку XII стагоддзя фіксуецца з'яўленне вялікай колькасці закупаў — сялян, якія траплялі ў фінансавую кабалу і вымушаны былі адпрацоўваць яе.

Асноўная маса сялян (смердаў) захоўвала асабістую свабоду і спадчынныя зямельныя надзелы. Яны выплачвалі дзяржаўныя падаткі і падлягалі суду князя ці яго намесніка, у астатнім жа былі гаспадарамі свайго жыцця. Толькі з XII стагоддзя пачынаюць з'яўляцца яшчэ вельмі рэдкія звесткі пра перадачу асобных валасцей у залежнасць ад манастыроў ці епіскапаў, а, магчыма, і некаторых баяр. Але і ў гэтым выпадку князь перадаваў новым гаспадарам толькі права на атрыманне пэўных падаткаў і судовых пошлін, якія раней ішлі яму самому.

Праўда, на пачатку таго ж XII стагоддзя ў "Рускую праўду" ўносіцца "хітры" артыкул: калі смерд не пакіне пасля сябе сыноў, яго спадчына (у тым ліку, відаць, і зямля) пераходзіць ва ўласнасць дзяржавы ў асобе князя. Зразумела, што князь не збіраўся ўласнаручна араць і сеяць. Затое ён мог перадаць такі вымарачны надзел іншаму селяніну — вядома, не задарма, а з умовай аддаваць частку ўраджаю ці адпрацоўваць пэўны час у княжацкай гаспадарцы. Так з'яўлялася падстава для феадальнай эксплуатацыі.

Здавалася б, гэта не закранала інтарэсы асноўнай масы сялянства. Але справа ў тым, што колькасць нашчадкаў у людзей вагаецца. У некага выраслі тры сыны, і, каб не драбіць бацькоўскі надзел, два з іх павінны ўладкоўвацца на іншым месцы. Прасцей за ўсё — узяць чыйсьці вымарачны надзел, хай сабе і на ўмовах пэўнай залежнасці. А ў наступным пакаленні той з братоў, хто застаўся на бацькоўскай зямлі, можа памерці без нашчадкаў. Дзеці іншых братоў і рады б вярнуцца на яго надзел, але ж спадчыннікам яго становіцца князь! І так — у кожным пакаленні.

Калі такі працэс быў змадэляраваны на камп'ютэры, высветлілася, што пры пэўных узроўнях нараджэння і смяротнасці дастаткова шасці пакаленняў (150—180 год), каб каля 90 працэнтаў зямельных надзелаў было "прыватызавана" князем. Хаця дакладныя значэнні тагачасных дэмаграфічных характарыстык нам невядомыя, у цэлым няма сумненняў, што такім чынам феадалізацыя зямлі магла пашырацца вельмі хутка. Ужо на пачатку XIII стагоддзя істотная частка сялянства павінна была жыць на княжацкай зямлі.

Даходы князёў ад уласных двароў і феадальная рэнта паступова сталі больш істотнымі і трывалымі крыніцамі даходу, чым барыш ад знешняга гандлю. Уласныя двары з'явіліся і ў баяр, сярод якіх былі як нашчадкі варагаў-русаў, так і выхадцы з мясцовага, пакуль што яшчэ вольнага сялянства. На гэтай стадыі іх можна лічыць рабаўладальнікамі, але не феадаламі. Магчыма, князь і вылучаў сваім баярам частку "прыватызаваных зямель", з якіх яны маглі атрымліваць феадальную рэнту, але доказаў гэтага ў тагачасных крыніцах няма. Хутчэй, права на такую рэнту заставалася яшчэ манаполіяй дзяржавы.

У сувязі з азначанымі працэсамі адпала неабходнасць у цэнтралізаванай уладзе, якая раней забяспечвала збор даніны і яе рэалізацыю за мяжой. Таму ў працэсе павелічэння колькасці нашчадкаў Уладзіміра іх калектыўная ўласнасць, Русь, падзялілася на асобныя княствы, больш прыдатныя да кіравання імі. Гэтыя княствы былі таксама калектыўнай уласнасцю асобных галін княжацкага роду: бацькі і дзеці, родныя браты пасля смерці бацькі кіравалі часовымі ўдзеламі ў складзе такой вотчыны, якія пераразмяркоўваліся з кожнай зменай у складзе сям'і. Канчатковы падзел адбываўся толькі на ўзроўні стрыечных братоў, якія ўтваралі ўжо асобныя родавыя галіны і не маглі прэтэндаваць на вотчыны іншых сародзічаў.

Такім чынам адбылося і новае адасабленне Полацкага княства. Сын Уладзіміра Ізяслаў памёр раней за бацьку, а яго прыжыццёвы ўдзел — Полацк — быў пакінуты ў якасці вотчыны за нашчадкамі Ізяслава. Тое, што яны па жаночай лініі паходзілі ад папярэдняга полацкага ўладара — Рагвалода, спрыяла такому рашэнню, але наўрад ці цалкам яго вызначала, бо, паколькі існавала гэтая галіна князёў, у яе павінна была мецца свая вотчына. Калі б не полацкае, то нейкае іншае княства стала б такой вотчынай усё роўна.

Гэтак жа нашчадкі другога сына Уладзіміра — Яраслава Мудрага — падзялілі на вотчыны астатнюю Русь і працягвалі драбіць яе адпаведна колькасці адгалінаванняў свайго роду. Фармальнае старэйшынства пры гэтым захоўваў той, хто валодаў Кіевам. Такі князь пераразмяркоўваў вотчыны згаслых галін паміж астатнімі, а за непадпарадкаванне агульным правілам мог адабраць уладанні і ў жывых князёў. Так, у 1129 годзе за ўхіленне ад удзелу ў ваенным паходзе полацкія князі, якія тады яшчэ ўтваралі адзіную сям'ю, былі часова пазбаўлены сваёй калектыўнай вотчыны і высланы ў Візантыю.

Рэальнае значэнне кіеўскага князя захоўвалася, пакуль пад яго кантролем заставалася значная частка Русі. Калі ж у сярэдзіне XII стагоддзя за кошт Кіеўскай зямлі былі ўтвораны вотчыны для нашчадкаў памёршага ў 1154 годзе кіеўскага князя Ізяслава Мсціславіча (Валынскае княства) і для мяцежнага Юрыя Яраславіча (ён у 1158 годзе захапіў і здолеў утрымаць за сабой Тураўскае княства), вярхоўны князь страціў рэальныя магчымасці дыктаваць сваю волю васалам, якія часам мелі значна большыя ўладанні, чым ён.

Такая адсутнасць цэнтралізаванай улады дае падставы для сцвярджэнняў, нібыта і агульнай дзяржавы на Русі ў XII—XIII стагоддзях не было. Стала модным пісаць, напрыклад, пра самастойную Полацкую дзяржаву, хаця Полацкае княства якраз у гэты час паспытала такі ж самы падзел на вотчыны з цэнтрамі ў Друцку, Менску, Віцебску і перастала існаваць як асобная адзінка. На самай жа справе адбыўся пераход дзяржавы ў тыповую для сярэднявечча поліцэнтрычную форму, што добра разумелі сучаснікі. Замежныя крыніцы ніколі не характарызуюць Русь як сукупнасць самастойных дзяржаў, заўсёды гавораць пра яе як пра нешта агульнае. Для польскіх храністаў суседняя з Польшчай Галіцка-Валынская зямля была толькі часткай Русі, хаця і мела сваіх князёў. Гэтак жа і храніст пачатку XIII стагоддзя Генрых Латвійскі лічыў князёў Полацкай зямлі і іх падданых рускімі.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Ядавітыя ...зубы

Пацыенты, у якіх зубныя каронкі пакрыты паладыем, вельмі часта скардзяцца на галаўны боль, выпадзенне валасоў і дэпрэсіі.

Гэты метал, на думку ўрача з Германіі Хана, клінічна не апрабаваны і яго выкарыстанне — небяспечна для здароўя.

Вяртанне "Бітлз"?

Тры ўдзельнікі легендарнай чацвёркі "Бітлз" збіраюцца даць канцэрт у Цэнтральным парку Нью–Йорка.

За гэта "вяртанне" музыкантам было прапанавана каля 20 млн. фунтаў стэрлінгаў. Калі вярстаўся нумар, мы атрымалі паведамленне, што Пол Макартні абвергнуў гэтыя звесткі. "Без Ленана гэта немагчыма," — сказаў ён.

Лядовая "адысея" па–нью–йоркску

Снегапады і галалёдзіца ў ЗША прывялі да таго, што тысячы людзей аказаліся адрэзанымі ад электрагазазабеспячэння ў штаце Тэнесі.

Федэральны ўрад у Вашынгтоне вымушаны спыніць работу. Не працуюць таксама ўсе школы, прадпрыемствы і ўстановы. З-за моцнага абледзянення закрыты тры аэрапорты Нью-Йорка, а таксама Чыкага, Мемфіса, Солт-Лейк Сіці.

Вецер ледзь не "здзьмуў" касмічны карабель

У Фларыдзе вялікая воблачнасць і вецер прывялі да затрымкі прызямлення "касмічнага чаўнака" Шатл–Дыскаверы пасля 8–дзённага палёту.

Аднак дзякуючы дзеянням астранаўтаў і наземных службаў касмічны карабель ажыццявіў пасадку на мысе Канаверал. Напомнім, што ў яго экіпажы 5 амерыканскіх і рускі астранаўты.

Небяспечныя берагі Тайланда

Бірманскае судна з 300 рабочымі перакулілася ўчора ля берагоў Тайланда. Загінула не менш як 41 чалавек, зніклі без вестак 80.

Паводле звестак мясцовага друку, судна, якое было ў значнай ступені перагружана, затанула недалёка ад уваходу ў тайскі порт Ранонг.

Фальклорны ...цягнік

Вельмі прыемным можа стаць падарожжа на гэтым цягніку. Швейцарская чыгуначная кампанія "Рэцішэ бан" аформіла свой вагон–рэстаран у фальклорным стылі.

Алімпійская трагедыя

Нарвежскі скакун з трампліна, алімпійскі чэмпіён Оле Ганапігеставан, які павінен быў скокнуць з трампліна з запаленым факелам у час цырымоніі адкрыцця Алімпіяды, разбіўся ў мінулы чацвер.

Пры няўдалым прызямленні спартсмен страціў раўнавагу і ўпаў на вялікай скорасці. Зараз ён знаходзіцца ў мясцовым шпіталі ў шокавым стане, з пераломам шыі. Замест яго ў цырымоніі ўдзельнічаў Сцін Грубен, яго таварыш па камандзе.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Танкі? Знішчыць!

"Адкажыце, калі ласка, ці ёсць якія-небудзь спецыяльныя праграмы па скарачэнню ўзбраення на Беларусі?

А.ФІЛІПАЎ, г.Мінск."

Беларусь разам з яшчэ 30 дзяржавамі ўваходзіць у арганізацыю Дагавора аб звычайных узброеных сілах у Еўропе. Згодна з ім, да канца 1995 года мы павінны знішчыць 1857 танкаў, 1224 баявыя браняваныя машыны і 130 самалётаў. Першы этап гэтага дагавора ўжо выканалі — знішчылі 645 танкаў, 658 бронемашын і 50 самалётаў. На ўсю рэалізацыю Дагавора ЗУСЕ трэба затраціць 33 мільёны даляраў.

Не памыляйся, урач!

"Бывае часам, што ўрачы дапускаюць розныя памылкі ў сваёй рабоце: то дыягназ няправільна паставяць, то з лячэннем марудзяць... А церпяць ад гэтага пацыенты. Ці можна такога ўрача прыцягнуць да адказу?

С.КРАШЭЎСКІ, г.Баранавічы."

Ёсць такое паняцце, як "урачэбная памылка". Праўда, у дзеючым крымінальным, адміністрацыйным і цывільным заканадаўстве тэрмін гэты адсутнічае, але ў навуцы і практыцы існуе і выкарыстоўваецца. Урачэбная памылка можа быць зроблена па неасцярожнасці (неасцярожная форма віны, каральная памылка) або пры адсутнасці віны лячэбнай установы (некаральная памылка). Каральная ўрачэбная памылка мае месца, напрыклад, пры недастатковай вопытнасці і ведах урача, неадэкватнай ацэнцы клінічных і лабараторных даных і г.д. Яна кваліфікуецца як правапарушэнне і цягне за сабой прымяненне крымінальных, дысцыплінарных або цывільных мер адказнасці.

Да некаральнай урачэбнай памылкі адносяцца такія дзеянні лячэбнай установы (медыцынскіх супрацоўнікаў), якія хоць і выклікалі смерць або пашкоджанне здароўя хворага,але не маглі быць прадбачаны медыцынскімі работнікамі.

Законы сярэднявечча

"Калі ў нас з'явіўся першы кодэкс крымінальнага і крымінальна-працэсуальнага права і што ён з сябе ўяўляў?

Л.КРУШЧЭНЯ, г.Жабінка".

Першы такі кодэкс (называўся ён судзебнікам) быў зацверджаны сеймам Вялікага княства Літоўскага ў 1468 годзе. Складзены ён быў на аснове мясцовага звычаёвага права і судова-адміністрацыйнай практыкі, а напісаны на беларускай мове. Судзебнік устанаўліваў адзіныя для ўсёй дзяржавы віды пакаранняў за злачынствы супраць феадальнай уласнасці, абмяжоўваў адказнасць жонкі і дзяцей за злачынствы мужа і бацькі.

У ім развіта ідэя індывідуалізацыі пакарання, якая была накіравана на захаванне гаспадаркі ўсёй сям'і як феадальнай падатнай адзінкі, што было ў інтарэсах феадала.

У судзебніку ўпершыню змешчаны артыкул, які прадугледжваў аналогію закону. Паводле звычаёвага права ўсё, што адбіралася ў злодзея, калі яго лавілі з доказамі злачынства, перадавалася ў даход суддзі, а злачынец быў абавязаны кампенсаваць пацярпеўшаму ўсе страты ў двайным памеры. У судзебніку ж гэта правіла абмяжоўвалася.

Ён прадугледжваў таксама суровае пакаранне асоб, што садзейнічалі ўцёкам нявольнай чэлядзі і феадальна залежных сялян.

Выявіўся ў судзебніку і новы погляд на мэты пакарання. Прымянялася, напрыклад, застрашванне, хоць не выключаліся і маёмасныя кампенсацыі, забаранялася вызваляць злачынцу ад кары. Прадугледжвалася пакаранне за захоп чужых зямель феадаламі, іх міжусобіцы і зямельныя спрэчкі. Ён абавязваў таксама ўсіх жыхароў трымаць у належным стане дарогі і масты.

156400 "зайцоў" — за вушы!

"Мне ў жыцці не пашанцавала — нарадзілася непрыгожай. Парайце, калі ласка, як я магу змяніць сваю знешнасць.

В.А., г.Мінск".

Каб адказаць на ваша пытанне, мы звярнуліся ў Мінскую касметалагічную лячэбніцу. Там нам сказалі, што цалкам змяніць свой знешні выгляд вельмі цяжка і складана. Хірургі-касметолагі робяць там толькі карэкцыю вушных ракавін, носа, верхніх і ніжніх павекаў і падцяжку твару. Але каштуе гэта нятанна. Вушы — 156400 рублёў, нос — каля паўмільёна, падцяжка твару — 250—300 тысяч у залежнасці ад складанасці аперацыі.

Аборт да 18-ці?

"Чула, што зараз аборт (ва ўзросце да 18 гадоў) можна зрабіць без распіскі маці. Ці так гэта?

Л.К., г.Мінск".

Як паведамілі нам у гарадскім аддзеле аховы здароўя г.Мінска, аборт "без мамы" можна зрабіць толькі ў 18 гадоў. Калі вам яшчэ не споўнілася васемнаццаці, то ў бальніцу трэба прыходзіць з мамай (бабуляй, ці іншым паўналетнім блізкім сваяком). Урач павінен азнаёміць сваяка з усімі магчымымі вынікамі і ўскладненнямі, якія могуць быць пасля аборту, і ўзяць з яго распіску ў тым, што ён дае сваю згоду на правядзенне гэтай аперацыі.

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

"Ганаруся тым, што я — беларус"

□ Віктар ВАЛАДАШЧУК

Пасля заканчэння I рэспубліканскага фестывалю сямейных ансамбляў старшыня журы, мастацкі кіраўнік Дзяржаўнага акадэмічнага народнага хору імя Г.Цітовіча, прафесар, народны артыст Рэспублікі Беларусь М.П.Дрынеўскі адказаў на пытанні нашага карэспандэнта.

— Міхаіл Паўлавіч, калі ласка, падзяліцеся сваімі ўражаннямі аб фестывалі?

— Ведаеце, такія фестывалі — гэта цудоўная форма развіцця і адраджэння нашай культуры. І дай Бог, каб гэты фестываль жыў доўгія гады. Трэба яго падтрымліваць, бо тут мы бачым усю тую нашу нацыянальную чысціню, нашы нацыянальныя карані, нашу нацыянальную духоўнасць, якія западуць у душу кожнаму: малому і даросламу. Яны і робяць чалавека чалавекам, духоўна багацейшым. Тут не было ніякай падробкі. Мы пазнаёміліся з прыгожымі творчымі калектывамі, якія прадэманстравалі яскравыя выступленні, вобразныя персанажы, і кожны адрозніваўся адзін ад аднаго. Тут мы ўбачылі народную творчасць з усіх куточкаў Беларусі. Але наколькі гэта было шчыра, па-чалавечы, з любоўю да сваёй зямлі, песні, матчынай мовы, што вось закончыўся фестываль — і я раптоўна адчуў сябе нейкім спустошаным... Захаваўся такі прыемны, светлы смутак. І цяпер з хваляваннем буду чакаць наступнага такога фестывалю.

— Прыкладна, праз які час ён адбудзецца?

— Пакуль цяжка сказаць. Кожны год яго будзе праводзіць складана. Напэўна, пройдзе абмеркаванне на ўзроўні Міністэрства культуры. На мой погляд, — праз тры-чатыры гады. Вялікі дзякуй кіраўніцтву Слонімшчыны за тое, што яно згадзілася і падтрымала прапанову, каб Слонім стаў традыцыйным месцам па правядзенню такіх фестываляў. Бо арганізацыя яго — нялёгкая справа. І добра, што ёсць у нас у рэспубліцы такія кіраўнікі, якія дбаюць не толькі пра сяўбу, прыбаўленне у вазе жывёлы, прыбыткі, але думаюць і пра чалавечую духоўнасць.

— Міхаіл Паўлавіч, вось Вы, як прафесіянал музычнага мастацтва, з якім сямейным ансамблем, што выступалі на слонімскай сцэне, хацелі б папрацаваць, удасканаліць іх творчасць?

— А вы ведаеце, я да іх пранікнуўся такім шчырым пачуццём, што з усімі імі працаваў бы, жыў бы і жыў... Вельмі прыемныя людзі, шчырыя, гэта наша нацыянальнае багацце.

— А можа якую-небудзь з пачутых тут песень Вы прыкмецілі для рэпертуару свайго хору?

— Большасць песень мне ўжо вядома, хаця рэпертуар быў багаты. А тыя песні, якія пачуў упершыню, падкрэсліў для сябе і, магчыма, праз некаторы час яны ўвойдуць у рэпертуар нашага хору.

— Значыць, гэтыя фестывалі з'яўляюцца багатай крыніцай і для прафесіяналаў?

— Вядома. Гэта самая бязмежная крыніца народных талентаў, якую, на жаль, не заўсёды мы цэнім, а топчам і падмяняем псеўданародным. Бо ўся сусветная класіка з'явілася з каранёў народных. Тую бабуліну песню трэба толькі адшліфаваць і ўкласці ў добрую аправу. Наша беларуская культура вельмі багатая. Нам зайздросцяць многія краіны свету. Але думаю, што з дапамогай дзяржавы, з дапамогай людзей гэтае багацце паступова павінна ўмясціцца ў добры вянок.

Фота аўтара.

Ох, і "Мудрагелісты Цмок"!

Слонімскі беларускі драматычны тэатр шмат працуе не толькі для дарослых гледачоў, але і для дзяцей дашкольнага і школьнага ўзростаў. Перад сабою калектыў тэатра заўсёды ставіць тры задачы: паказаць, як у звычайным, будзённым жыцці можна свабодна і лёгка валодаць роднаю мовай, быць верным сябрам і дарадчыкам дзіцячых садкоў і школ , практычна дапамагаць адраджаць беларускую культуру і захапіць дзяцей мастацтвам, навучыць іх разумець прыгожае.

Мне здаецца, гэтыя тры задачы калектыў паспяхова выконвае. За час свайго існавання прафесійны тэатр у Слоніме пабываў амаль ва ўсіх кутках Беларусі. Юныя гледачы паглядзелі самыя арыгінальныя і папулярныя пастаноўкі. Сярод іх — "Два клёны" Я.Шварца, "Папялушка" Т.Габе, "Крыштальная сняжынка" В.Небальсіна, "Зайка-зазнайка" С.Міхалкова, "Прынцэса і салдат" Ул. Ягоўдзіка, "Антосік і гармонік" Ю.Фрыдмана і В.Шульжыка, "Чарадзейныя суніцы" А.Якімовіча. "Дзень нараджэння ката Леапольда" А.Хайта.

Зусім нядаўна ў тэатры зноў адбылася прэм'ера для дзяцей. "Мудрагелісты Цмок" — афішы з такой назвай заклікалі ў тэатр сваіх прыхільнікаў. Напісаў п'есу і ажыццявіў яе пастаноўку артыст тэатра Сяргей Бачкоў. Я не буду спыняцца і апісваць усе казачныя прыгоды, якія адбываюцца ў спектаклі, адно хачу сказаць, што ігра акцёраў У. Навуміка, А.Прэдка, І.Ёрш, В.Сяўца, Ю.Грасевіча і В.Бандарука спадабалася дзецям. Прыгожыя касцюмы, цудоўнае афармленне сцэны і казачная музыка надалі спектаклю незвычайнасць і чарадзейнасць.

Спадзяюся, праз пэўны час юныя гледачы ўбачаць і новыя спектаклі па п'есе слонімскага драматурга Аляксея Якімовіча "Хітрыкі бабы Ягі".

На здымку: сцэны са спектакля "Мудрагелісты Цмок".

Фота М.СУПРУНА.

СТРАКАТАЯ МАЗАІКА

Ці была краіна з такой назвай, як Персія?

Даследчык Том Барнэм выдаў у Злучаных Штатах Амерыкі "Слоўнік несапраўдных звестак", дзе сваю ўвагу звярнуў і на назву дзяржавы Іран. Лічыцца, што яна завецца па-новаму, а ў старажытнасці арабы звалі яе Персіяй.

Што цікава, самі ўраджэнцы краіны са сваёй сталіцай Тэгеран заўсёды лічылі сябе іранцамі. Іншаземцы ўслед за грэкамі, якія спрадвеку вялі гандаль з Іранам, чамусьці надалі краіне старажытнае найменне адной з яе правінцый — Парс (адсюль Персія)..

Іранцам назва сваёй краіны "Персія", дадзеная чужынцамі, не падабалася, і яны ў 1935 годзе звярнуліся да ўлад іншых дзяржаў прытрымлівацца сапраўднай назвы сваёй дзяржавы — Іран.

Хто такая Клеапатра?

Французы кажуць, што ва ўсім, што адбываецца, трэба шукаць жанчыну. Асабліва пры гэтым шмат громаў і маланак ляціць у Клеапатру, імя яе, паводзіны дасюль пазбаўляюць розуму мужчын з творчай эліты: пісьменнікаў, драмтургаў, кінарэжысёраў... З кіно, з літаратуры мы ведаем, што была такая егіпецкая царыца Клеапатра. Але, як сведчаць гістарычныя крыніцы, у Егіпце было аж 7 (!) высакародных такіх асоб, і ўсе яны ў ім царавалі. Аднак тая, пра якую найбольш гавораць і пішуць, па ліку была апошняя. [illegible] таму, што яна жыла ў вялікі час [illegible] Юлія Цэзара, была палюбоўніцай, а потым і жонкай падзвіжніка Цэзара Марка Антонія, які абвясціў яе "царыцай цароў".

Усе да адзінага, хто піша і гаворыць, мяркуе, што Клеапатра была егіпцянкай, уводзяць людзей у зман...

Як вядома, пасля Аляксандра Македонскага ў Александрыі царавалі Пталамеі (македаняне). А Клеапатра (як і шэсць папярэдніц) была з роду Пталамеяў, ды і сама егіпецкая сталіца, па сутнасці, была грэчаскім горадам. Вось і мяркуйце, кім была Клеапатра...

Ад чаго памёр урач Гільяцен?

У 1814 годзе ў Францыі памірае ў жудасных муках доктар Ж.Гільяцен (Гійяцен), і адразу яго суродзічы ўсе да адзінага змянілі свае прозвішчы. Прозвішча Гільяцена французы памылкова, але не без падстаў, "прывязалі" да жудаснага пакарання людзей гільяцінай (машынай для абезгалоўлівання людзей). Услед за французамі і ўсе іншыя пачалі гаварыць і пісаць, што вынаходнікам гільяціны з'яўляецца Гільяцен.

Даследчык Том Барнэм у сваім "Слоўніку несапраўдных звестак", даводзіць памылковасць такіх сцвярджэнняў. Ён піша, што гільяціна была названа не па прозвішчы свайго стваральніка. Памылкова і тое, што сам Гільяцен быў пакараны на гільяціне. Як пакаранне ў якасці прылады імгненнай смерці гэта прыстасаванне спачатку выкарыстоўвалася ў Італіі, а потым француз Луіс удасканаліў гэту машыну, таму яна атрымала і назву "луізон". Але пры чым тут Жазэф Ігнас Гільяцен? Гэты ўрач здолеў пераканаць Нацыянальную асамблею Францыі адмовіцца ад іншых жорсткіх катаванняў і пакаранняў і ў якасці дзяржаўнай прылады для смяротнага прыгавору асуджаных выкарыстоўваць "луізон".

Гісторыя захавала дату гэтага рашэння — 25 сакавіка 1792 г.

Першым на смяротную машыну — гільяціну — пайшоў бандыт Пелісье.

Жудасную з'яву гэтага смяротнага пакарання, асабліва калі яна пайшла масавым патокам, потым Ж.Гільяцен не мог пераносіць, тым больш, што гэта механічнае пакаранне хутка ў народзе атрымала назву гільяціна...

Міхась МАЛІНОЎСКІ,
правадзейны член Геаграфічнага таварыства,
г.Баранавічы.

з гісторыі Беларусі

СПАДЧЫНА

Уяўленне пра адзінства Русі было вельмі моцным і сярод яе насельніцтва. Калі ў XIII стагоддзі яна паспытала мангольскае нашэсце, гэта было ўспрынята як пагібель агульнарускай дзяржавы, аб чым выразна сведчыць "Слова пра пагібель Рускай зямлі". На думку яго аўтара, "светло светлая и украсно украшена земля Руськая" прасціралася ад Венгрыі да Ледавітага акіяна, ад зямлі яцвягаў і літоўцаў да Волжскай Балгарыі. І ў 1264 годзе, калі ў Полацку ўжо княжыў літоўскі князь Гердзень, у яго грамаце пазначаецца, "што Руська земля словет Полочькая". А быліны кіеўскага цыкла працягвалі жыць на ўзбярэжжы Белага мора, дзе і былі запісаны значна пазней.

Не маючы палітычнага адзінства, Русь XII - XIII стагоддзяў мела агульную рэлігію, культуру, літаратурную мову. Пры раскопках гарадоў археолагі знаходзяць ад Ноўгарада да Кіева і ад Берасця да Мурама адны і тыя ж рэчы, "візітныя карткі" Русі: шкляныя бранзалеты, сланцавыя прасніцы і г.д. Пра агульнарускі характар матэрыяльнай культуры можна прачытаць у любой публікацыі, прысвечанай археалагічнаму вывучэнню гарадоў гэтага перыяду, у тым ліку і на Беларусі.

Цывілізацыя Русі была актыўна ўключана ў больш шырокую супольнасць. Шчыльныя духоўныя сувязі нітавалі яе з Візантыяй, адкуль было запазычана хрысціянства. Не была забыта і агульнаславянская кроўнасць. Русь успрыняла пісьменнасць, распрацаваную балгарамі Кірылам і Мяфодзіем для заходнеславянскай Вялікай Маравіі. Вельмі пашыраны былі пераклады аповесці пра паходы Аляксандра Македонскага і нават заходнееўрапейскага рыцарскага рамана пра Трыстана і Ізольду. Арганічна ўпісалася ў рускі летапіс жамчужына палавецкага фальклору — паданне пра хана Атрока і траву ямшан, якое зберaглося такім чынам для сусветнай культуры.

Вельмі шкада, што сёння, быццам бы ў мэтах гістарычнага адраджэння, беларусы пачынаюць выкройваць з гэтага палотнішча сваю асобную хусцінку. Як нельга зразумець карціну па аднаму фрагменту, так нельга Сафійскі сабор у Полацку зразумець без наўгародскай, кіеўскай, канстанцінопальскай Сафіі, святую Ефрасінню — без Феадосія Пячорскага, Кірылу Тураўскага — без Серапіёна Уладзімірскага. На зямлю сучаснай Беларусі цывілізацыя прыйшла ў выглядзе вялікай старажытнарускай культуры, гэтак жа, як яна прыйшла на Валынь і Суздальшчыну. Продкі беларусаў былі такімі ж яе стваральнікамі, як і іншыя ўсходнія славяне. Пазней гістарычныя шляхі беларусаў, рускіх і ўкраінцаў сапраўды разышліся, але ж гэта зусім не азначае, што яны спрадвеку ішлі паасобку.

Канешне, Русь зусім не была маналітам, пазбаўленым мясцовых адценняў. Але як у часы дунайскіх паходаў славян іх лакальныя адрозненні яшчэ не неслі ў сабе будучага падзелу на тры асобныя галіны, так і тыя мясцовыя асаблівасці, якія мы здольны сёння распазнаць у тканіне рускай супольнасці, адлюстроўвалі хутчэй розніцу ў паходжанні яе частак, чым зерне адасаблення ў будучыні.

Даволі выразна прасочваецца, напрыклад, розніца паміж старажытным арэалам культуры Лукі-Райкавецкай і тымі абшарамі, якія былі канчаткова славянізаваны разам з утварэннем Русі. Першы арэал, які ахопліваў Правабярэжную Украіну і поўдзень Беларусі з парэччам Буга і Прыпяці, характарызуецца пэўным падабенствам у пахавальным інвентары курганоў, у дэталях горадабудаўніцтва. Нават палітычна княствы, што ўзніклі тут, былі больш шчыльна звязаны паміж сабой, чым з іншымі рэгіёнамі Русі. На пачатку XIII стагоддзя тут утварылася Галіцка-Валынскае княства, якое ўключала ў сябе і Берасцейшчыну. Вотчыны турава-пінскіх князёў, нашчадкаў Юрыя Яраславіча, таксама знаходзіліся ў яго сферы прыцягнення. У 1229 годзе, напрыклад, Даніла Галіцкі, ідучы паходам у Польшчу, пакінуў "стерегчи земле" князя Уладзіміра Пінскага. Іншыя звесткі пра пінскіх князёў, як, дарэчы, і абодва ўрывачныя ўпамінанні Ноўгародка (Навагрудка) у гэты час таксама звязаны з паўднёварускімі падзеямі.

Свае спецыфічныя рысы мела Сярэдняе Падняпроўе, дзе некалі існавала пляменнае княжанне палян, а потым утварыўся велікакняжацкі дамен (Русь у вузкім сэнсе). Тут хавалі нябожчыкаў у характэрных падкурганных ямах, вельмі ўстойлівай была традыцыя будаваць паўзямлянкі з круглымі глінянымі печамі. У Левабярэжжы Дняпра і вярхоўях Дона існавалі іншыя асаблівасці, звязаныя з княжаннем севяран і роменска-боршаўскай культурай. Саму назву севяран лічаць іранскай, а іх асаблівасці часткова звязваюць з іранскім субстратам.

Зусім інакш працякалі этнічныя працэсы ў Падзвінні, на поўначы Смаленшчыны, Пскоўшчыне. У VII - VIII стагоддзях там распаўсюдзіўся звычай насыпаць доўгія курганы. Інвентар гэтых курганоў мае аналогіі хутчэй у балцкіх і фінскіх, чым у славянскіх матэрыялах, аднак пазней якраз на гэтых абшарах сфарміраваўся славянскі субэтнас крывічоў. Мабыць, ён увабраў у сябе папярэдняе насельніцтва. У арэале папярэдніх калочынскай і мошчынскай культур утварыліся супольнасці радзімічаў і вяцічаў, якім летапіс прыпісвае заходняе ("ад ляхаў") паходжанне. Наўгародскія ж славены, якія паступова рассяляліся ў левабярэжжы верхняй Волгі і вадазборы Паўночнай Дзвіны, доўгі час заставаліся этнічнай меншасцю ў атачэнні фінскіх народаў.

Былі і рысы, якія аб'ядноўвалі паўднёвую правінцыю (былыя арэалы Лукі-Райкавецкай і роменска-боршаўскай культуры) з аднаго боку, паўночную (крывічоў, славенаў, радзімічаў, вяцічаў) — з другога. Там склаліся нават асобныя грашова-вагавыя сістэмы.

Па ўрывачных звестках можна адзначыць і некаторыя моўныя асаблівасці на тэрыторыі Русі. Частка з іх (аканне, дзэканне, аглушэнне гуку "г", ацвярдзенне "р" і іншыя) уласціва сучаснай беларускай мове. Справа, аднак, у тым, што гэтыя рысы ўзніклі і існавалі паасобку, не ўтвараючы суцэльнай фанетычнай сістэмы. Аканне пашырылася сярод крывічоў, радзімічаў і вяцічаў, цвёрды "р" - у палеска-валынскім рэгіёне, глухі "г" — у нашчадкаў севяран, вяцічаў і, напэўна, радзімічаў. Разам з тым, крывічы вымаўлялі "р" мякка, "г" — звонка, дрыгавічы ж і валыняне не ведалі акання і г.д. Рэшткі гэтых моўных асаблівасцей сёння даюць падставы вызначыць на этнічнай тэрыторыі беларусаў заходнепалешуцкую, паўднёва-заходнюю і паўночна-ўсходнюю дыялектныя зоны. Яны не аб'ядноўваюць, а раз'ядноўваюць сучасных беларусаў.

У гэтай сувязі вялікую цікавасць выклікае тэрыторыя Менскага і Друцкага княстваў, якія спярша апынуліся ў сферы рассялення звязаных з поўднем дрыгавічоў, а потым - у складзе пераважна крывіцкай Полацкай зямлі. Да таго папярэдне тут быў моцны цэнтр культур штрыхаванай керамікі і банцараўскай. Калі дзе і мог існаваць моцны балцкі субстрат, то якраз у гэтых мясцінах. Усё гэта павінна было стварыць умовы для ўзаемапранікнення балцкіх, палескіх і крывіцкіх моўных асаблівасцей, іх эвалюцыі ў напрамку беларускай мовы. Але гэта — толькі гіпотэза, бо няма ніводнага доказу таго, што азначаныя працэсы сапраўды мелі месца.

Нават калі і было так, то гэты працэс, каб прывесці да з'яўлення беларусаў, павінен быў пашырыцца на ўсю іх будучую этнічную тэрыторыю: і на Падзвінне, і на Палессе, і на Пасожжа. У XII —XIII стагоддзях мы не бачым фактараў, якія б спрыялі гэтаму. Вышэй ужо сказана, што Пінскае і Тураўскае княствы былі "звернуты тварам" хутчэй на поўдзень, чым на поўнач. Раён Гомеля, Рэчыцы і, напэўна, Рагачова ўваходзіў у склад Чарнігаўскай зямлі, таму быў арыентаваны пераважна на ўсход. Княствы ж Полацкай зямлі шчыльна кантактавалі толькі са Смаленшчынай. Так, у 1229 годзе гандлёвае пагадненне з Рыгай было заключана ад імя Смаленска, Полацка і Віцебска, што сведчыць пра пэўныя палітычныя сувязі паміж імі. Нейкі час смаленскія князі нават валодалі Полацкам. У астатнім Полаччына з канца XII стагоддзя практычна знікае са старонак летапісаў, што трэба лічыць вынікам яе адасобленасці ад агульнарускіх спраў, у тым ліку — і ад інтарэсаў, якімі жылі Берасцейшчына, Піншчына і Гомельшчына.

Такім чынам, у гэты час можна гаварыць толькі пра існаванне пэўных перадумоў да ўзнікнення беларускага этнасу, але ніяк не пра наяўнасць ужо сфарміраваных беларусаў. Больш таго, да знішчэння Русі манголамі і далейшага аб'яднання часткі яе княстваў у складзе Вялікага княства Літоўскага гэтыя перадумовы не маглі рэалізавацца. Аднолькавыя законы, веравызнанне, літаратурная мова — усё гэта магло толькі згладжваць мясцовыя асаблівасці, а не ўзмацняць ці пашыраць іх. І справа нават не ў тым, ці паспела цалкам скласціся тая "старажытнаруская народнасць", пра якую шмат пісалі ў савецкі час. Бясспрэчна іншае — існаванне агульнай старажытнарускай цывілізацыі.

Яе духоўны патэнцыял вельмі моцна праяўляўся яшчэ не адно стагоддзе. Імя Русі працягвала жыць сярод яе нашчадкаў, увайшло ў афіцыйную назву Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага, у назву Рускага ваяводства (Галіччыны) у складзе Польшчы і Рускага царства — папярэдніка сённяшняй Расіі. Зараз слова "рускія" ўспрымаецца перш за ўсё як сама назва жыхароў Расіі, аднак паміж ёю і Руссю XI - XIII стагоддзяў ляжыць роўна такая ж адлегласць, якая аддзяляе апошнюю ад Беларусі і Украіны. Атрымалася так, што рускія захавалі старое імя, а беларусы і ўкраінцы атрымалі новыя, але магло атрымацца і наадварот, бо яшчэ ў XVI стагоддзі жыхары Беларусі і Украіны называлі сябе "рускімі", а Расія была больш вядома пад назвай "Масковія".

Цывілізацыя Русі дала пачатак нам усім, спадчына яе — наша агульная спадчына. Мець такога вялікага папярэдніка зусім не сорамна для беларусаў, як не сорамна італьянцам, французам і іспанцам прызнаваць свае вытокі ў цывілізацыі Старажытнага Рыма, а грэкам — у цывілізацыі Элады і Візантыі.

КРЫМІНАЛЬНАЕ БЮРО

Тры незвычайныя скрыні знайшлі пры аглядзе пашкоджанага пяцітоннага кантэйнера супрацоўнікі лінейнага аддзела ўнутраных спраў на станцыі "Віцебск". А знаходзілася ў іх 800 патронаў узору 1903 года, 50 пачкаў дробнакаліберных патронаў, сігнальныя ракеты розных тыпаў і іншыя боепрыпасы. Кантэйнер, у якім была таксама розная бытавая тэхніка і хатнія рэчы, быў адпраўлены з горада Шауляя Літоўскай Рэспублікі і прызначаўся для аднаго з жыхароў Расіі.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БЕЛІНФАРМ.

Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь за ўчыненае злачынства шукае Запара Уладзіміра Паўлавіча, 1954 года нараджэння.

Прыкметы: на выгляд 38–40 гадоў, рост 180–185 см, сярэдняга целаскладу, твар смуглы, валасы цёмныя, на левым воку – бяльмо.

Просім усіх, хто ведае пра месцазнаходжанне Запары У.П., паведаміць па тэлефонах: 29-77-50, 20-75-30, 02 ці ў бліжэйшы аддзел міліцыі.

Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь шукае Семчанку Паўла Вітальевіча, 1969 года нараджэння, які скрыўся ад следства.

Прыкметы: на выгляд 25–30 гадоў, рост 180–185 см, сярэдняга целаскладу, валасы цёмныя, кароткія.

Просім тых, хто ведае пра месцазнаходжанне Семчанкі П.В., паведаміць па тэлефонах: 29-77-50, 20-75-30, 02 ці ў бліжэйшы аддзел міліцыі.

ВЕРЫЦЬ — НЕ ВЕРЫЦЬ?

Гаючасць яго рук...

Анатоль РАЗАНОВІЧ, "ЧЗ"

Былі гэта сон ці ява — цяжка сказаць. Але сам Уладзімір Палякоў упэўнены: ён падняўся ў паветра...

Быў звычайны дзень. Уладзімір стаяў на даху дома і глядзеў на горад. Пра што думаў — не памятае. І раптам, адарваўшыся ад бетоннага перакрыцця, "завіс" над домам. Усяго на імгненне. Але якое гэта было імгненне!

— Я адчуў бязважкасць, — расказвае У.Палякоў, — і адначасова — захапленне, любоў да ўсяго, што мяне акружае. Гэта дзіўнае, незямное адчуванне. Ні да гатага выпадку, ні пасля яго нічога падобнага мне зведаць не даводзілася...

Магчыма, гэта быў знак з неба, па якому ва Уладзіміра перасялілася гаючая сіла. І сёння ён шчодра дорыць людзям здароўе. Без лекаў, дзякуючы яго рукам людзі пазбаўляюцца самых розных хвароб і немачы: знікаюць болі ў пазваночніку, выходзяць камяні з нырак, печані, жоўцевага пузыра, аднаўляецца работа сэрца, страўніка, загойваюцца раны, мяняецца структура крыві, знікаюць псіхічныя расстройствы, страх...

— Я была, што называецца, безнадзейна хворай, — расказвае адна з пацыентак У.Палякова. — Не тое, каб нагнуцца, але і сядзець было цяжка. Дзе толькі не лячылася — усё марна. І вось прыйшла на сеанс лячэбнага масажу да Уладзіміра. Дзякуючы яму здароўе маё значна палепшылася.

Нягледзячы на папулярнасць і аўтарытэт, У.Палякоў сціпла называе сябе масажыстам, зрэдку — лекарам, што, канешне, больш адпавядае ісціне. Ён пастаянна падкрэслівае, што ў яго ёсць Настаўнік, які сапраўды вылечвае і ў якога яму яшчэ трэба многаму вучыцца.

Настаўнік — вядомы ў Беларусі і далёка за яе межамі Панька — Мікалай Озераў. Імя і прозвішча Мікалай Озераў атрымаў пры нараджэнні, а восьдругое імя (Панькас) мы далі ў манастыры, дзе ён удасканальваў свой дух. Яго метад лячэння — масаж. Бачны і нябачны. Для чалавека недасведчанага — гэта загадка. Тыя, хто адчуў гаючую сілу рук Настаўніка і яго вучня, зразумелі, што сутыкнуліся з сапраўдным феноменам.

— Я не лячу хваробы, — гаворыць Уладзімір, — а, як і мой Настаўнік, прымушаю арганізм самавылечвацца, шукаю не хваробу, а прычыну гэтай хваробы. Як? Перш за ўсё разглядаю кожнага пацыента як непаўторны індывідуум, як асобны свет. Бо кожны чалавек мае сваю крыўду. Пры гэтым нічога не распытваю. Давяраюся толькі імя пацыента і час яго нараджэння. Гэтага мне дастаткова, каб вызначыць хваробу. Кладу хворага на масажны стол, раблю эфект "паўзучага змея". Іншымі словамі, расслабляю мышцы і звязкі ўсіх касцявых сістэм чалавека. Прымушаю рухацца літаральна ўсе косці шкілета, стаўлю іх на свае месца. "Прамываю" крывяносныя сасуды, адаптую іх у адзведзены колер. Часта карыстаюся "фільтрамі" пацыента. Нікому нічога не навязваю і нічога ні ў кога не бяру. І ў выніку гэтага — пасля першага сеансу мае пацыенты адчуваюць палёгку.

Працуе У.Палякоў з хворымі па гадзіне і больш. Вымотваецца, але халтурыць сабе не дазваляе. Такі тайны закон Настаўніка, а значыць і яго. Больш таго, зрабіўшы адзін раз масаж пацыенту, ён дапамагае яму самавылечыцца поўнасцю, нават калі на гэта будзе затрачана многа гадоў.

— У арганізме чалавека ёсць усе элементы табліцы Мендзялеева, — гаворыць Уладзімір, — гэта значыць, што ён сам, без дапамогі ўрачоў, можа вылечыць сябе. На жаль, не ўсе гэта разумеюць і далёка не ўсе ведаюць, як самавылечвацца. Таму, выконваючы масаж, я адначасова стараюся адукаваць чалавека, прымушаю паверыць у свае сілы, магчымасці. Бо яны практычна бязмежныя.

Згадзіцеся, гэта сапраўды так. Чалавек, які блукаў у непраходных лясах у пошуках ежы, цяпер пракладвае шляхі ў космас. Ён перамог сотні хвароб, прадоўжыў сваё жыццё. А гэта значыць, што кожны з нас можа і павінен у выпадку захворвання навучыцца самавылечванню. Добра, што ёсць такія людзі, як У.Палякоў.

— Самавылечванню лягчэй за ўсё падладаюцца дзеці, — заўважае Уладзімір. — Яны па-сапраўднаму вераць у жыццё і не прымаюць смерць. Іх органы лёгка настроіць на пэўную дзейнасць, іх колер. Усіх органаў у чалавека дванаццаць, яны бачны на нашых пальцах. Наогул, запомніце гэту лічбу. Дванаццаць апосталаў, дванаццаць знакаў Задыяка, дванаццаць грудных пазванкоў, дванаццаць месяцаў у годзе... Чатыры стыхіі: Зямля, Вада, Агонь і Паветра. Прыйшоўшы да мяне агнявік, я дзесьці яго "прыдзьмуў", дзесьці прытушыў. Вадзіцу раскалыхваю. У кожнага знака Задыяка ёсць свая ікона. Прашу яе дапамагчы вылечыцца пэўнаму чалавеку, паклаўшы сваю руку на хворы орган. З дзецьмі, паўтараю, працаваць лягчэй. Вельмі многія з іх на сеансах бачаць свае органы ў натуры...

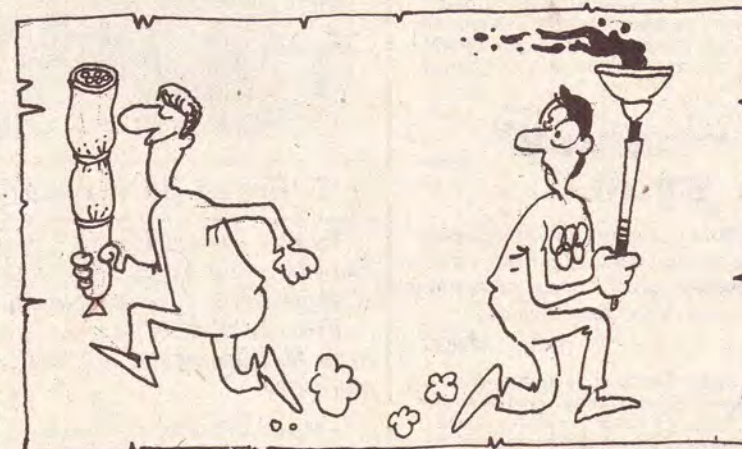
Палякову — трыццаць тры гады. Нарадзіўся ён у Дарозе. Магчыма, таму вельмі доўга шукаў свой шлях у жыцці: мяняў спецыяльнасць адну за адной, займаўся каратэ, ушу, нарэшце, пачаў лячыць рукамі. Па-сапраўднаму. Даўней такіх людзей называлі прарочнікамі. Добрая слава аб іх жыве і зараз. Хочацца верыць, што яна будзе жыць яшчэ доўга. Да таго часу, пакуль такія, як Уладзімір, навучаць людзей самавылечванню.

— Чалавек — і крыніца дабра і адначасова зла, — гаворыць Палякоў. — Перш чым зрабіць масаж чалавеку, раю яму выкінуць кепскія думкі з галавы, хоць часова прыглушыць іх. І словы маюць вялікую сілу. Ставраўляю і разбураўляю. Каб мець здаровае цела, трэба быць духоўна багатым. Калі я прыкладаю руку на хворы орган пацыента, выконваючы яму ўнутраны масаж, у мяне павінна быць упэўненасць, што гэта чалавек імкнецца да дабра. Для гэтага і прыйшоў за вылечваннем.

Кожнаму трэба ведаць, што хваробы ў чалавека ўваходзяць праз нос, рукі, вочы, вушы, рот. Праз гэтыя органы і выходзяць. Таму іх неабходна берагчы. Знойдзе не толькі фізіна, але і маральна, духоўна.

Можна падрабязна і дэталёва расказваць пра метад вылечвання хвароб Уладзімірам. Зразумець яго даволі складана. Дый наўрад ці магчыма, прачытаўшы гэты артыкул. Як кажуць, лепш адзін раз убачыць, чым сто разоў пачуць. У.Палякоў праводзіць свае лячэбныя сеансы ў Брэсцкім лячэбна-аздараўленчым цэнтры "Целитель". Усім жадаючым трапіць да яго ён гаворыць: "Калі ласка!".

НА ЗДЫМКУ: Уладзімір ПАЛЯКОЎ. Фота Валерыя КАРАЛЯ (г.Брэст).

ХАТНІ ЭКРАН

15, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. "Дарога". Д/ф.
9.00. ТБ – школе. Я.Маўр.
♦9.20. "Квенцін Дорвард" (Францыя). 1-я серыя.
10.20. "Палярны мост". Д/ф.
11.15. Спартыўны тэлекур'ер.
11.35. Абрыс.
12.20. "Гарызонт". Кінаальманах.
13.00. Кампазітары Беларусі. У.Алоўнікаў.
13.30. Навіны.
13.40. Дзелавая хроніка.
♦13.50. "Няхай гавораць" (Іспанія).
15.25. "Нов і К"-топ-10.
16.25. ТБ – школе. Музыка.
16.50. Праграма Украінскага ТБ.
17.30. Архіварыус. Л.П.Александроўская.
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Стоп-кадр.
19.20. Эканамічная хваля. Прыватызацыя зямлі.
20.00. Мост.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
21.50. Надвор'е.
22.00. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
♦Пасля заканчэння – "Ніхто, акрамя цябе".
Вечар сатыры і гумару.

Канал "Астанкіна"

5.10, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
5.20. Ранішняя размінка.
5.30. Раніца.
7.45. Агляд рынку нерухомасці.
• 8.20. Мультфільм.
♦8.30. "Проста Марыя".
9.20. "За дзевяць гадоў да канца вайны".
10.20. Тэатр марыянетак М.Зыкава.
10.50, 22.05. Прэс-экспрэс.
11.25. Алімпійскія гульні. Лыжны спорт. 5 км. Жанчыны.
♦12.30. "Гарачаў і іншыя".
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. Справа.
15.15. Алімпійскія гульні. Санны спорт. Жанчыны.
16.00. Да 5-й гадавіны вываду войск з Афганістана.
17.25. За кулісамі.
17.50. Народныя мелодыі.
18.00, 20.35. Надвор'е.
♦18.05. "Проста Марыя".
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
♦20.45. "Позняе каханне".
23.40. Дзённік Алімпіяды.
24.00. Алімпійскія гульні. Хакей. Зборная ЗША – зборная Славакіі. 2-гі і 3-ці перыяды.

Канал "Расія"

6.00, 13.00, 19.00, 22.00. Весткі.
6.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
6.30. Формула-730.
7.05. "Грамніцы Гасподнія". Д/ф.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Тэлегазета.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. Сам сабе рэжысёр.
11.00. "Настальжы" – музыка ўсіх пакаленняў.
11.30. Сялянскае пытанне.
11.50. На Алімпійскіх гульнях.
13.25. "Я з паслушэнства выйшаў...". Д/ф.
14.20. Суседзі па планеце.
• 14.50. Мульці-пульці.
15.00. На Алімпійскіх гульнях.
15.15. Там-там навіны.
15.30. Студыя "Рост".
16.00. Агенцтва "Каўказ".
16.45. Залатая галіна.
17.15. Руская віза.
17.45. Прасцей простага.
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
♦19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Алімпійскі кур'ер.
21.00. Той самы Янкоўскі.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. На Алімпійскіх гульнях. Фігурнае катанне. Спартыўныя пары.

Санкт-Пецярбург

7.40. Этнасы Зямлі.
8.15. Хранограф.
9.15. Фільм-канцэрт.
9.40. Залаты ключ.
9.50. Дзецям пра зверанят.
• 10.10. Мультфільм.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Канцэрт па заяўках.
11.30. Інфарм ТБ.
11.40. "Паклон з Саратава".
12.10, 14.25, 18.05, 20.40, 0.20. Музычны момант.
12.15. "Палі надзей". Д/ф.
13.35. Л.Бетховен. Шатландскія песні.
13.50. Новыя часы.
14.30. Інфарм ТБ.
♦14.40. "Бакенбарды".
• 16.20. Мультфільм.
16.30. Дамашні ўрок.
17.00. Там, дзе жыве Павуціныч.
17.15. Музыка – дзецям.
17.30. Новы Пецярбург.
18.10. Вялікі фестываль.
18.30. Інфарм ТБ.
18.55. Да 75-годдзя ДАВДТ імя Г.Таўстаногава.
19.40. Спорт, спорт, спорт...
20.00. Сёння.
20.35. Тэлемагазін.
♦20.45. "На парозе ночы".
21.35. Блеф-клуб.
22.15. Прэм'ера Галіны Вішнеўскай.
22.35. Ваш стыль.
22.45. Інфарм ТБ.
23.05. Баяніст І.Ціханаў.
23.50. Еўрапейскі калейдаскоп.

8-ы канал

♦18.00. "Карусель".
• "Аміга і яго сябры".
18.30. Музычная праграма.
♦19.05. "Хіл Стрыт Блюз".
20.00. Інтэрв'ю без пытанняў.
20.10. Д/ф "Стрыжка".
♦20.50. "Лёс".
♦21.35. "Вяртанне Джона Сільвера на Востраў скарбаў".
23.15. Праграма відэакліпаў.

16, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. Фільм-канцэрт.
9.00. ТБ – школе.
♦9.25. "Ніхто, акрамя цябе".
10.10. Аэробіка.
10.45. "Быў дзень і час". Д/ф.
11.35. "Цудоўная Галатэя". Спектакль.
• 13.15. "Школа памочнікаў".
13.30. Навіны.
♦13.40. "Карупцыя".
15.05. Відзьма-нявідзьма.
16.05. Тэлебом.
17.05. "Еўрапейскі калейдаскоп".
17.35. Я.Глебаў. Сімфонія № 6.
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Крок". Ток-шоу з удзелам М.Фінберга.
19.35. "Пакуль жыве любоў...". Тэленарыс.
19.55. Гран-пры "Фаварыт-шоу". Песня С.Брыксы на верш С.Русецкай "Віфлеемская зорка".
20.00. Дзелавы партнёр.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
21.50. Надвор'е.
22.00. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
♦Пасля заканчэння – "Ніхто, акрамя цябе".
Кінарэжысёр Б.Сцяпанаў.

Канал "Астанкіна"

5.10, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
5.20. Ранішняя размінка.
5.30. Раніца.
7.45. Агляд рынку нерухомасці.
8.20. Сарока.
♦8.40. "Проста Марыя".
9.35. Клуб падарожнікаў.
• 10.20. Мультфільм.
10.50, 22.25. Прэс-экспрэс.
♦11.20. "Галатэя".
♦12.15. "Гарачаў і іншыя".
14.25. Прадпрымальнік.
• 15.20. "Лятаючы дом".
15.55. Тэхнадром.
16.05. Алімпійскія гульні. Лыжны фрыстайл. Магул.
16.50. Загадка СБ.
17.25. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.45. Дакументы і лёсы.
17.50, 20.35. Надвор'е.
♦17.55. "Проста Марыя".
18.50. Праграма Э.Разанава.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Бамонд.
♦21.00. "Дом на Калядным бульвары".
22.35. Алімпійскія гульні. Канькабежны спорт. 1500 м. Мужчыны.
23.30. Дзённік Алімпіяды.
23.50. Алімпійскія гульні. Хакей. Зборная Чэхіі – зборная Германіі. 2-гі і 3-ці перыяды.

Канал "Расія"

6.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
6.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
6.30. Формула-730.
7:00. Паралелі.
7.20. Час дзелавых людзей.
• 7.50. Мульці-пульці.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Добрай раніцы.
9.00. Залатая галіна.
9.30. Той самы Янкоўскі.
10.30. "Далёкі Усход".
♦11.00. "Санта-Барбара".
11.50. На Алімпійскіх гульнях.
♦13.25. "А калі гэта каханне?".
15.05. Тэлегазета.
15.10. Там-там навіны.
15.25. Студыя "Рост".
15.55. На Алімпійскіх гульнях. Хакей. Расія – Аўстрыя.
18.35. Экран крымінальных паведамленняў.
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
♦19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Алімпійскі кур'ер.
21.00. L-клуб.
21.45. "Настальжы" – музыка ўсіх пакаленняў.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. На VII Міжнародным фестывалі сучаснай харэаграфіі (Віцебск).

Санкт-Пецярбург

♦7.05. "На парозе ночы".
8.00. "Эстонія: вецер перамен". Перадача 1-я.
8.30. "Міжазер'е". Д/ф.
9.00. 75 гадоў ДАВДТ імя Г.Таўстаногава. "Партрэты".
9.40. Там, дзе жыве Павуціныч.
9.55. Музыка – дзецям.
10.10. "Зубр". Д/ф.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Сярэбраная нітка.
11.30. Інфарм ТБ.
11.40, 14.25, 18.05, 20.35, 0.15. Музычны момант.
11.45. Вынікі XX стагоддзя.
• 12.25. Мультфільм.
♦12.40. "Дзікі сабака Дзінга".
14.30. Інфарм ТБ.
14.40. Баяніст І.Ціханаў.
15.20. Дамашні ўрок.
15.50. Тэлемагазін.
♦15.55. "Доўгі шлях у школу".
17.00. Ваша права.
18.10. Вялікі фестываль.
18.30. Інфарм ТБ.
18.55. Рэжысёр Павел Коган.
19.40. Спорт, спорт, спорт...
20.00. Сёння.
20.40. Тэлемагазін.
♦20.45. "Ваенны музыкі аркестр".
• 21.05. "Апошні прылёт марсіян".
21.15. "Піквікскі клуб". Спектакль ДАВДТ. 1-я частка.
22.35. Ваш стыль.
22.45. Інфарм ТБ.
23.05. 2-я частка спектакля "Піквікскі клуб".

8-ы канал

♦18.00. "Карусель".
• "Аміга і яго сябры".
18.30. Опра Уінфры шоу Дасцін Хофман.
♦19.20. "Хіл Стрыт Блюз".
20.10. Інтэрв'ю без пытанняў.
20.20. Мультфільмы Уолта Дыснея.
♦20.40. "Я купляю гэтую жанчыну".
♦21.25. "Дванаццамільны рыф".
23.15. Праграма відэакліпаў.

Каб зэканоміць ваш час:
♦ мастацкія фільмы
• мультфільмы

СПОРТ

Першыя медалі ўручаны

У суботу ў заснежаным Алімпійскім парку Лілехамера ў прысутнасці 40 тысяч гледачоў адбылася цырымонія адкрыцця XVII зімовых Алімпійскіх гульняў. А на наступны дзень першыя тры камплекты ўзнагарод разыгралі лыжніцы, гарналыжнікі і канькабежцы. І адразу — бескампрамісная барацьба, рэкорды, сенсацыі, лік на долі секунды.

Першай [illegible] Мануэла дзі Чэнта, якая з вялікім адрывам перамагла на дыстанцыі 15 кіламетраў свабодным стылем. З вынікам 39.44,5 яна абышла сваю знакамітую суайчынніцу Стэфанію Бельмонда і квартэт вельмі моцных расіянак. "Серабро" і "бронзу" для расійскай каманды заваявалі Любоў Ягорава і Ніна Гаўрылюк (адпаведна 41.03,0 і 41.10,4). Нашы Алена Сінькевіч на 33 месцы, Святлана Камоцкая — 50-я, а Алена Пірайнен — 51-я.

У Хамары ў выдатным Алімпік Холе канькабежцы-стаеры спаборнічалі на 5000 метраў. Спачатку нарвежац К'ел Сторэлід устанавіў новы алімпійскі рэкорд — 6.42,68. Але нават гэтага высокага выніку не хапіла для "золата". Яшчэ адзін славуты нарвежац — Ёхан-Олаф Кос палепшыў свой жа рэкорд свету — 6.34,96. Трэцяе месца заняў галандзец Рынге Рытсма. Мінчанін Віталь Навічэнка толькі 32-гі.

На новай гарналыжнай трасе ў Квітфьеле ў скарасным спуску таксама лідзіраваў нарвежац К'еці Аманд з вынікам 1.45,79. Але следам за ім амерыканец Томі Мо прамчаў на чатыры сотыя секунды хутчэй і стаў першым. Трэці вынік паказаў канадзец Эдвард Падзівінскі.

Першыя матчы правялі хакеісты. І тут не абышлося без нечаканасцей і нават сенсацый. У групе "А" фіны перайгралі моцную каманду Чэхіі — 3:1. Расіяне ўпэўнена перамаглі нарвежцаў з лікам 4:2. У групе "В" два матчы сенсацыйна закончыліся з аднолькавым нічыйным лікам 4:4: Швецыя — Славакія і Францыя — ЗША. Прычым, французы нават вялі за пяць хвілін да канца сустрэчы з лікам 4:2. Канадцы безапеляцыйна выйгралі ў італьянцаў — 7:2.

Яўген ПУЧКОЎ.

КІНААФІША МІНСКА

"Стомленыя"

Карціна створана ў эксперыментальным маладзёжна-творчым аб'яднанні "Дэбют" кінастудыі "Масфільм". Яе пастаноўку ажыццявіў рэжысёр Адэль Аль-Хадад.

Гэты фільм — яшчэ адна драма маладога пакалення, якое расчаравалася ў ідэалах, не знайшло сябе ва ўмовах складанай сучаснай рэчаіснасці, пакутуе ад страчанасці і душэўнай стомленасці.

Герой карціны малады ўрач Сяргей жыве ў адной кватэры з бабуляй сваёй каханкі Алы. Дзяўчына здраджвае з ім свайму мужу, з якім звязала лёс у час адсутнасці Сяргея. Падзеі фільма адбываюцца ў розных пластах часу, якія паралельна існуюць на экране. Так, напрыклад, сёння ў трамваі за тое, што Сяргей незнарок штурхнуў нейкага хлопца, той жорстка выкідвае яго на тратуар. Гэты хлопец, на думку аўтара, увасабляе "саўковае быдла". А ў другім пласце часу з'яўляецца на экране дзед Сяргея. Яго, маладога белагвардзейскага афіцэра, які знайшоў прытулак пасля разгрому белай гвардыі ў ложку нямой жанчыны, забівае чырвоны камісар — непрымірымы класавы праціўнік. З гэтага далёкага часу родам і бабуля Алы, якой сорамна за ўнучку і яе каханага, іх маральную несумленнасць і цынізм.

У галоўных ролях заняты Віталь Бабенка, Вольга Шукшына, Аляксандр Цярэшка, Алена Фадзеева.

"Жаданне кахання"

Так называецца каляровая мастацкая кінастужка, створаная ў незалежным аб'яднанні "Арт-прыз-Масква" пры ўдзеле Выдавецбанка. Яна пастаўлена рэжысёрам Віктарам Георгіевым па матывах аповесці А.І.Купрына "Упоцемку".

Юная інстытутка Зіначка Коласава ехала з Масквы ў маленькі правінцыяльны гарадок Зарэчанск. З-за адсутнасці сродкаў для існавання дзяўчына была вымушана прыняць першую ж прапанову — месца гувернанткі. Яна зусім нічога не ведала ні пра сям'ю, у якую ёй трэба было ўвайсці, ні пра сваіх будучых выхаванцаў. Воляй лёсу яе спадарожнікам аказаўся інжынер Аляксандр Ягоравіч Аларын, які расказаў Зіначцы пра будучага гаспадара. Сяргей Рыгоравіч Кашпераў, як высветлілася, быў удаўцом, вельмі добрым, сумленным, багатым і вельмі прыгожым.

Звесткі аказаліся праўдзівымі. Кашпераў быў уважлівым і добразычлівым, але сама Зінаіда Паўлаўна даволі ўмела трымала дыстанцыю, захоўваючы ветлівую халоднасць. Лёгка здагадацца, што ў хуткім часе Сяргей Рыгоравіч закахаўся ў прыгожую гувернантку.

Галоўныя ролі выконваюць Святлана Рабава, Барыс Хімічоў, Аляксандр Збруеў, Аня Туроўская.

"Дзень рыбы"

Гэта каляровая мастацкая кінастужка створана кінематаграфістамі Літоўскай кінастудыі. Яна знята па матывах апавяданняў Йаліты Скаблаўскайтэ. Аўтар сцэнарыя — Рэгіна Васілютэ і Люцыя Арманайтэ, рэжысёр - Альгімантас Пуйпа.

Маладая пісьменніца Вераніка жыве ў камунал-

цы, працуе сакратаром у судзе, беспаспяхова спрабуе апублікавацца і вядзе напаўбагемны спосаб жыцця, ці то ў чаканні кахання, ці то ў спробах схавацца ад адзіноты. Асоба Веранікі з'яўляецца своеасаблівым люстэркам, у якім адлюстроўваецца навакольны свет, людзі, што яе акружаюць, быт, узаемаадносіны.

Некалькі разоў яе фігура застывае на высокім чыгуначным мосце. Гераіня ці то глядзіць на ваду з вышыні, ці то збіраецца кінуцца ў раку, паколькі яна яшчэ і цяжарная (ад каго — гэта застаецца невядома)...

Запамінальныя вобразы ствараюць у карціне Дайва Стубрайтэ, Сакалас Уждавініс, Антанас Мацкявічус, Віргінія Кельмелітэ, Ірэна Жыткутэ.

15 лютага

"МАСКВА": "Моцны арэшак-2" (1,5 с.)** – 11.40, 15.40, 21.30. "Кроў на пяску"*** – 13.50, 17.50, 19.40.

"КАСТРЫЧНІК": "Моцны арэшак-2" (1,5 с.)** – 14.20, 18.25, 20.40. "Кроў на пяску"*** – 12.30, 16.35. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" – 21.30.

"АЎРОРА": "Пунсовая кветачка" і інш. м/ф (д) – 10.00. "Непераможная нага (д) – 14.40. "Мужчынскі зігзаг" – 13.10, 16.30 (л). "Няма куды больш бегчы" – 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00. "Манашкі ў бягах" – 11.20, 18.30, 20.30.

"БЯРЭСЦЕ": "Мая мачаха – іншапланецянка" (1,5 с.) – 15.40, 19.30, 20.20. "Манашкі ў бягах" – 14.00, 17.40, 21.20. "Я і Ён"**** – 11.30, 15.00, 18.30. "Мужчынскі зігзаг" – 13.20, 16.40. "Скарга" – 12.00 (бясплатны сеанс).

"ВІЛЬНЮС": "Манашкі ў бягах" – 12.20, 16.50, 19.50. "Двое на канапе" – 14.00, 18.00. "Мужчынскі зігзаг" – 15.30. "Споведзь палюбоўніцы" – 21.30. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

"ДРУЖБА": "Тай-пэн" (1,5 с.) – 17.50. "Міс Катастрофа" – 14.10, 19.40. "Начныя вочы-3"*** – 16.00, 21.30. Відэакафэ працуе з 15.00.

"ПАРТЫЗАН": "Кроў на пяску"*** – 12.10, 16.00, 19.50, 21.30. "Моцны арэшак-2" (1,5 с.)** – 10.00, 13.50, 17.40.

"ПЕРАМОГА": "Паляўнічыя на монстраў" – 10.00, 14.50, 16.20. "Манашкі ў бягах" – 11.25, 13.10, 18.20, 20.20. Відэазала: "Рабакоп-3" – 10.00, 11.50, 13.40, 15.30, 16.20, 18.10, 20.00.

"САЛЮТ": "Моцны арэшак-2" (1,5 с.)** – 10.00, 13.50, 19.20. "Кроў на пяску"*** – 12.10, 16.00, 17.40, 21.30.

"СУЧАСНІК": "Я і Ён"**** – 14.20. "Эмануэль"***** – 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Вайна ў небаскробе"**** – 11.00, 12.30, 14.20, 16.30, 19.50. "Начныя вочы-3"*** – 12.20, 16.00, 18.00, 19.40. "Самыя шалёныя ў свеце пілоты" – 10.40, 14.10, 17.50, 21.20. "Спакуса"*** – 21.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма – 20.00.

"МІР": "Дзейнічай, Маня!" (1,5 с.) – 11.00, 15.00, 19.00. "Золата"*** – 13.00, 17.00, 20.50. "Клас 1999"**** – 12.00, 16.00, 20.00. "Асабістае жыццё каралевы" – 14.00, 18.00. Відэазала: "Вечная маладосць" – 14.30, 16.30, 18.30.

"КІЕЎ": "Пяць украдзеных "манахаў" (д) – 13.30. "Равучы агонь" – 15.00. "Сямейства Дракулы"**** – 16.40. "Японская лэдзі Чатэрлей"***** – 18.10, 19.40, 21.00.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Вар'яцкі пляж" – 11.00, 15.00, 17.40, 19.00, 20.30. "Я і Ён"**** – 12.00, 14.00, 16.20, 20.50. "Вайна ў небаскробе"**** – 13.00 (л), 16.00. Зала індыйскага фільма: "Расплата за злачынства" (2 с.) – 18.00.

"ПІЯНЕР": "Палёт навігатара" (д) – 10.00. "Прыгоды Спаса і Нэлі" (д) – 13.40. "Пераступіўшы мяжу"*** – 11.40 (л), 17.00. "Паліцэйскі сабака" – 15.00. "У ложку з ворагам"**** – 19.00, 20.50. Відэазала: "Бінга" (д) – 10.00. "Сканеры-2" – 11.40, 15.20, 19.00. "Нябачны вораг" – 13.40, 17.20, 21.00.

"РАКЕТА": "Пераступіўшы мяжу"** – 14.00. "У ложку з ворагам"**** – 16.10, 20.00. "Гарачае лета"***** – 18.10.

"РАДЗІМА": "Дзейнічай, Маня!" (1,5 с.) – 12.00, 15.20, 18.40. "Сямейства Дракулы"*** – 14.00, 17.20, 20.40. Відэазала: амерыканскія мультфільмы (д) – 16.00. "Горац-2" – 18.00. "Мсцівец" – 20.00.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Няма куды больш бегчы" – 12.40, 17.35, 21.00. "Мая мачаха – іншапланецянка" (1,5 с.) – 10.50, 14.15, 19.10. "Агенты КДБ таксама ўлюбляюцца"*** – 9.20, 16.05.

"ЭЛЕКТРОН": "Начныя вочы-3"**** – 16.20, 18.10. "Вайна ў небаскробе"**** – 14.30, 16.00, 17.30, 19.00, 20.30. "Зацягнуўшаяся расплата" (2 с.) – 14.00, 20.00.

"АВАНГАРД": "Пераступіўшы мяжу"** – 15.00, 19.00. "Паўночная гарачыня"**** – 17.00.

"ЗНАМЯ": "Пераступіўшы мяжу"** – 16.00, 18.00. "У ложку з ворагам"**** – 20.00.

"ЗМЕНА": "Паўночная гарачыня"**** – 12.00, 16.10, 18.00. "Ніндзя правіцеля" – 14.00, 19.50.

"УДАРНІК": "Кашмар на вуліцы Вязаў-3"**** – 14.00, 17.10. "Сямейства Дракулы"*** – 15.40. "У ложку з ворагам"**** – 18.50.

(д) — дзіцячы сеанс;
*** — дзеці да 16 гадоў дапускаюцца ў суправаджэнні бацькоў;*
**** — дзеці да 16 гадоў не дапускаюцца;*
***** — дарослым з 18 гадоў;*
(л) — ільготны сеанс (скідка на 50 працэнтаў ад кошту білета);
(н) — начны сеанс (кошт білета на 30 працэнтаў вышэйшы).

ПЕРАПІСКА

Давайце пазнаёмімся

☐ "У дадзены момант я застаўся адзін, без каханай, служу ў арміі. Мне 20 гадоў, рост 173, Дзева. Хачу пазнаёміцца з добрай дзяўчынай. Адкажу на ўсе лісты (пажадана фота).

Пісаць на адрас: 211540, Віцебская вобласць, г.Гарадок, а/с 14. Сяргею".

☐ "Мне 34 гады, жанаты не быў, рост 172 см, спакойны, працавіты, жыву ў вёсцы. Пазнаёмлюся з добрай, працавітай жанчынай да 34 гадоў. Добрасумленнасць у адносінах абяцаю."

Адрас у рэдакцыі (абанент 25).

☐ "48/164 (сыну 19 год), адукацыя вышэйшая, па гараскопу Рак, Певень, працавітая і добрасумленная.

Спадзяюся сустрэць прыстойнага мужчыну для стварэння сям'і, пажадана з сельскай мясцовасці.

Пісаць на адрас: 222310, г. Маладзечна, п/п 1-ВН № 721960".

☐ "Прыемны творчы мужчына хоча быць надзейным памочнікам невысокай творчай жанчыне 33-40 год.

Пісаць на адрас: 225710, Брэсцкая вобл., г.Пінск, п/а 14, да запатрабавання п/п ІІ-АЛ 36637719. Жукаву М.А."

☐ "Пазнаёмлюся з дзяўчынай да 21 года, якая магла б быць вернай і пакахаць мяне.

Пра сябе: нарадзіўся ў в.Снітава, 19 гадоў, рост 172 см, у вольны час слухаю музыку, чытаю кнігі.

Свае лісты, калі ласка, дасылайце з фотаздымкамі.

Пісаць на адрас: 225826, Брэсцкая вобласць, Іванаўскі раён, в.Снітава, вул.Камсамольская, д.38. Галаўчуку Сяргею".

☐ "Пятро, 36/172/68. Для сяброўства і сумеснага жыцця пазнаёмлюся з жанчынай 30-40 гадоў, якая зможа стаць вернай спадарожніцай у жыцці.

Адкажу на ўсе лісты.

Пісаць на адрас: 247510, Гомельская вобл., Рэчыцкі раён, в. Казазаеўка, вул. Савецкая, 84. Пінчуку Пятру Яўхімавічу".

☐ "Мужчына 57/165 пазнаёміцца з жанчынай прыемнага выгляду.

Пісаць на адрас: 220092, г. Мінск, да запатрабавання, п/п 608346".

☐ "Для сумеснага жыцця пазнаёмлюся з жанчынай без шкодных звычак.

Пра сябе: 40/170/72, Скарпіён, люблю спорт, кнігі.

Пісаць на адрас: Гомельская вобл., Жыткавіцкі раён, г.п.Тураў, да запатрабавання, п/п ХІІІ-БА №672621".

☐ "Малады сімпатычны хлопец 22/172/75 пазнаёміцца з прыстойнай дзяўчынай для сяброўства, а ў далейшым і сумеснага жыцця.

Адгукніся, калі ласка!

Пісаць на адрас: 220026, г.Мінск, вул.Тухачэўскага, д.22, кв.35. Драздовічу В.В.".

☐ "Пазнаёмлюся з мэтай стварэння сям'і з жанчынай да 50 гадоў (пажадана з раённага гарадка ці з вёскі), якая мае сваё жыллё, добрай, пяшчотнай.

Пра сябе: 43/174, адукацыя сярэдняя, маю добрае сэрца.

Пісаць на адрас: 225140, Брэсцкая вобласць, г.Пружаны, да запатрабавання, п/д НБ № 1904061".

☐ "Мне 18 гадоў, рост 160, бландзінка, працую ў школе. Жыву ў сельскай мясцовасці. Жадаю пазнаёміцца з хлопцам да 24 гадоў, без шкодных звычак. Пажадана фота.

Пісаць на адрас: Магілёўская вобл., Асіповіцкі раён, в.Каменічы, вул. Маладзёжная, 16, Батура Таццяне".

☐ "Для сяброўства і сумеснага жыцця пазнаёмлюся з дзяўчынай 18-22 гадоў, якая хоча кахаць і быць каханай і шчаслівай.

Пра сябе: 24/175/70, валасы чорныя, вочы карыя, сімпатычны, добры па характары. Люблю гатаваць ежу на любы густ. Матэрыяльна і жыллём забяспечаны. Жыву ў вёсцы недалёка ад горада.

Лісты дасылайце з фота, якое абяцаю вярнуць. Тэлефон паскорыць сустрэчу.

Пісаць на адрас: г.Маладзечна, п/а № 3, да запатрабавання п/п ХІ-ВВН № 648318. Яршэвічу Леаніду".

☐ "Звычайны мужчына 162/60 — 1962 г. адкажа на шчыры падрабязны ліст з фотаздымкам. Да доўгай перапіскі не схільны, на пераезд не згодны.

Калі мы знойдзем адзін аднаго, то дзіця, калі яно ў вас ёсць, стане і маім.

Пісаць на адрас: 222410, Мінская вобл., г.Вілейка, вул. Зарэчная, 19. Сяргею".

☐ "Мне 36/168/62, беларус, не куру, выгляд звычайны, знаходжуся ў зняволенні, адукацыя сярэдняя, спецыяльнасць — вадзіцель, па гараскопу — Рак, маю свой дом у вёсцы.

Спадзяюся сустрэць жанчыну да 42 гадоў, якая згодна падзяліць са мной усе радасці і нягоды. Дзеці — не перашкода. Дзе ты, адзіная, адгукніся!

Пісаць на адрас: 211800, Віцебская вобл., г.Глыбокае, УЖ-15/13-13. Вітку І.Ф."

☐ "У маі 1992 года ў мяне здарылася вялікая бяда — загінулі жонка і сын і я застаўся зусім адзін, ды яшчэ апынуўся ў калоніі. Хутка заканчваецца тэрмін зняволення. Калі ёсць дабрата і каханне, то можа напіша мне жанчына, якой неабыякавы лёс іншых людзей.

Сам я з Мінска, 38/70/172, шатэн, характар добры.

Пісаць на адрас: 211800, Віцебская вобл., г.Глыбокае, УЖ-15/13-19. Пашкевічу М.Ф."

☐ "Спадзяюся сустрэць жанчыну 25-35 гадоў (можна з дзіцем), якая зможа зразумець і паверыць мне.

Мне 29/178/70, хударлявага целаскладу, засталося 8 месяцаў да вызвалення.

Пісаць на адрас: 231900, Гродзенская вобл., г.Ваўкавыск, УЖ 15/11 - 2 атрад, Чуйко А.В."

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, без ападкаў. Тэмпература паветра ў Брэсце – -4– -6°, Гродна, Мінску – -5– -7°, Віцебску – -6– -8°, Гомелі, Магілёве – -8– -10°. У наступныя двое сутак чакаецца надвор'е без ападкаў. Тэмпература паветра ўначы – -15– -20°, месцамі да -25°, днём – -5– -10°.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладзечна". 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Газета зарэгістравана органам Праўленага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў набрна-выдавецкім бюро "ЧЗ". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку". 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79. Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы, не падзяляючы пункту гледжання аўтараў. Рукапісы не вяртаюцца і не рэцэнзуюцца. Час падпісання ў друк па графіку — 19.20, падпісана — 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Тыраж 65 500. Зак. 18.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара — 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят — 68-29-28; аддзел навін — 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем — 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны — 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання — 68-25-93; аддзел спорту — 68-29-26; аддзел пісем — 68-28-32; аддзел рэкламы і камерцыйных праграм — 68-27-21; агенцтва "ЧЗ-інфарм" — 68-29-56; кар. па Віцебскай вобл. — (02132) 2-36-37.
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА — тэл. 68-29-56, 68-25-05. Факс: 32-21-03.
Расцэнкі на рэкламу ў лютым: I паласа — 5000 руб./кв.см., IV паласа — 4000 руб./кв.см.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Сяргей БАЛЦЕВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОЎ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Алесь САЛАМАХА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ